Mägi NM Saalistamatast

EESTI PÄEVA-LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Laupäeval, 4. mail 1974
Nr. 34 (3922) 16. aastakäik

Gehleni eestlasist AGENDID tabati KGB poolt

GENF (EPL) – Läänesaksa legendaarne vastuluure ülem kindral Gehlen kasutas agentidena ka eestlasi, keda ta värbas põgenikelaagritest oma kodumaale saatmiseks luureülesannetes. Kõik need tabati varem või hiljem ja hukati KGB poolt. Seda jutustab E.H. Cookridge Shveitsis lähemal ajal ilmuvas raamatus "Geheimdienstchef ohne Maske", mille sisust toob teateid shveitsi poliitiline nädalaleht Die Weltwoche.

Gehleni tegevus oli suunatud peamiselt N. Liidu vastu ja seda koostöös USA vastuluureorganisatsiooni CIA-ga, milline eeskätt abistas agentide toimetamisel nende tegevuspaikadesse.

Raamatus üteldakse, et põgenikelaagritest värvati kokku 5000 agendi ümber, kes said ettevalmistuse erilistes väljaõppelaagrites Bad Wiessees, Kaufbeurenis ja Mannheimi juures. Üheks esmaseks eesmärgiks oli kontakti saavutamine vabadusvõitlejatega Baltikumis ja Ukrainas, kes tegutsesid metsades. Peale USA olid temaga koostöös ka inglased: ka Inglismaal värvati agente.

Baltikumi saadeti raamatu andmeil 30 agenti, kõik väljasõpetatud Pullachis Müncheni lähedal. Nende kohaleviimist toimetas mereväekapten Hans Klose, sõjaaegne Läänemeres tegutsenud kiirpaatide flotilli ülem, kelle käsutuses nüüd olid kaks kiirpaati ja üks miinilaev.

Paadid tegid kiirkülastusi meeste mahapanemiseks Hiiumaa ümbruse väikestele

Järg lk 7

Bensiini ja õlide hindu alandatakse

Alates 1. maist langevad bensiinihinnad 5–6 ööri liitrilt, mootorikütte õlid 11 ööri liitrilt ja kütteõlid 90 krooni kuupmeetrilt. Hinnaalandused tulenevad sellest, et valitsus otsustas tühistada kliiring-maksud, mis kehtestati õlikriisi ajal.

Nimetatud maksu otstarbeks oli, et rootsi saaks importeerida õli hindade eest, mis olid kaugelt üle kindlaksmääratud hinnanivoo.

Kütteõli hindade alandamine tähendab seda, et üüre on võimalik alandada ja seda kaunis tugevalt. Näiteks arvestatakse, et Stockholmi piirkonnas asuva kolmetoalise normaalkorteri üür langeb aastas 270-300 krooni.

Villaomanikud omakorda võivad arvestada, et nende elamine muutub odavamks kuni 500 krooni aastas.

Kaubandusminister Feldt märgib, et maailmaturu hinnad kütteõlidelt on tublisti langenud. Ent bensiinihinnad on tõusnud. Peale selle on õlikompaniid ja nende distributöörid

Järg lk 7

Küngile 5-a. töötoetus

Rootsi Kirjanikefond (Sveriges Författarfond) määras Andres Küngile 5 aastat kestva tööstipendiumi 15.000 krooni suuruses igal aastal.

See on suur tunnustus usinale eestlasest kirjamehele, kelle raamatuid on viimastel aastatel ilmunud otse "jooksval lindil".

Kuna Andres Küng töötab praegu vaba kirjanikuna-ajakirjanikuna, siis annab see tema tegevusele teatud kindlama majandusliku aluspõhja.

MÄGI Põhjala meister

Oma senistele saavutustele tõstepõrandal lisas nüüd Enno Mägi Fredrikstadis, Norras peetud võistlustel ka Põhjala meistritiitli.

Et konkurents oli höredam kui mullu, mil Mägi tuli teiseks, ei tarvitsenud ta seekord kõige viimast välja panna. Kogusummaga 257,5 kilo oli ta hõbedale tulnud soomlasest tervelt 15 kilo ees.

Järgmiseks jõuprooviks on maikuu lõpus peetavad Euroopa meistrivõistlused Naapolis, kus tal peaks väljavaateid olema esikuuikusse pääsemiseks.

Rootsi stipend. Kangrole

7000-kroonise tööstipendiumi on Rootsi Kirjanikefond (Sveriges Författarfond) määranud eesti kirjanikule Bernard Kangrole Lundis.

A/S Lõuna-Rootsi Eesti Maja juhtkond. Vasakult asjaajaja-direktor Lembit Aring, majandusjuht Madis Laas ja juhatuse esimees Rein Asu. Viimane näitab Lundi linna kaardilt kohta, kus asub ostu all olev kinnisvara.

Lõuna-Rootsi Eesti Maja teostamisel

LUND (EPL) – Lõuna-Rootsi eestlastele oma maja muretsemise aktsioon on jõudnud otsustagasse järku. Eesti Maja juhatuse ja Lundi linna eel-läbirääkimiste tulemusena on linn nõus müüma St. Petri Kyrkogatani ja Bytaregatani nurgal, Clemensi turu ääres asuvat kohakorruselist ja hoovil asuvat ühekorruselist maja.

Usutlesime sel puhul Eesti Maja juhatuse esimeest civ.ing. Rein Asut, majandusjuhti dir. Madis Laasi ja juhatuse liiget kirjanik Bernard Kangrot.

– Kuivõrd sobiv on kinnisvara Eesti Maja tarbeks?

Nii oma asukohalt kui väiksemate ümberehituste järele on see kõigiti sobiv Eesti Maja ülesannteks. Asukoht on südalinnas, kõigest paarisaja meetri kaugusel jaamast ja avar Clemensi turg pakub häid parkimisvõimalusi. Linna kava järgi muutub turg ka bussiliinide keskuseks.

Majades on varem asunud tütarlaste kool, väiksemas hoones võimla. Seda ümber ehitades saaks ca 70 ruutmeetri suuruse saali.

– Mis on hind, kuidas mõeldakse seda majandada?

Hind on mõõdukas A/S Lõuna-Rootsi EM kandejõu juures kui maikuu jooksul suudetakse kokku panna puuduv osa suurendatud põhikapitali 100 000 krooni suuruses. Majas elavad üürilised annavad aastas ca 20 000 krooni tulu, kaasaarvatud kinnisvara juurde kuuluv vorstimüügi kiosk.

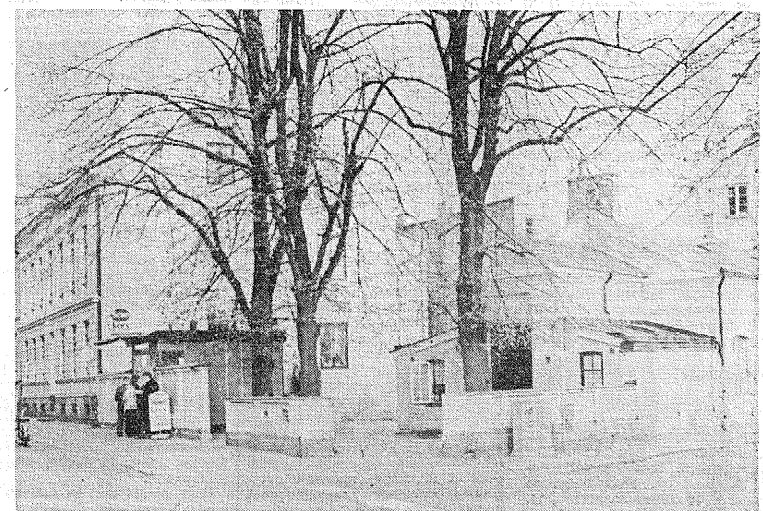
Peale EM tarbeks ruumide omale osaliselt võtmist jääks EM sissetulekuks üüridest ca 10 000 krooni aastas.

Paari kuu eest külastas EM juhatus linnanõunik Lennart Rydet, et selgitada EM probleemi. Tulemusena kinnitas kinnisvarade osakonna juhtaja Rune Linder kinnisvara meile soodsas kohas omandamiseks. On lubatud vabastada ruume üürilistest vastavalt EM vajadustele ja ettepanekutele.

– Lähem tööplaan?

Kõik jõud tulevad koondada aktsiooniks, et kokku saada puuduvat osa põhikapitalist.

Järg lk 7

Lõuna-Rootsi Eesti Maja ostu all oleva kinnisvara üldvaade Lundis, St. Petri Kyrkogatani ja Bytaregatani nurgal. Vasakul kahekorruseline kivist peahoone ja paremal ühekorruseline maja.

LÕUNA-ROOTSI EESTI maja

Postgiro 16 01 10-3

Bankgiro 418-9122

EPL Laupäeval, 4. mail 1974

SELGUSETA

Portugali riigipööre üllatas maailma. Pärast peaaegu poolt muudatustega sajandit, kus Salazari surm oli kõige vapustavamaks sündmuseks, tuli armee poolt teostatud veretu muudatus peaaegu täieliku ootamatusena, kuigi sellele mõni nädal varem olid eelnenud rahulolematuse-tunnused ühelt poolt kindral Spinola asumaades öda kritiseeriva raamatu ja teiselt poolt tema väljapuhastamisele järgnenud kuid kiirelt maha surutud sõjaväelaste protestiaktsioonide näol.

Armee ütles aga siiski viimase sõna ja Salazari diktatuuri kontinuiteet Caetano kaudu katkestati. Portugal ja välismaa küsivad, mis saab edasi?.

Kindral Spinola rezhiim on võimaletulekul käitunud mitmeti teisiti kui tavalised sõjaväelised huntad. Poliitilised vangid vabastati, põranda alt välja tulnud sotsialistlikel ja kommunistlikel jõududel lasti punaste lippudega marssida ja meelt avaldada — sõjaväelise pöörde kasuks!

Vasakpoolsed liidrid tulid taas avalikkuse ette, neist Mario Soares tagasi tulles eksiilist Prantsusmaalt. Kuna vasemlus on olnud põranda all kogu aeg hästi organiseeritud, siis kujuneski esimeseks reaktsiooniks Lissabonis just vasemluse röömudemonstratsioonid — sõjaväe valvsa silma all.

Kõigest sellest ilmneb, et Spinola-rezhiim püüab läänedemokraatiatele, kus vasemlus mängib erilist rolli, mett moka peale määrida, seda enam et lubatakse rahvale anda sõna üldvalimistel. Kas aga uus rezhiim sellegipoolest kujuneb nii radikaalseks kui esimene mulje näitab? Siin tuleb tugevasti kahelda, sest ei Spinola ega ohvitserkond ei kuulu just marksistide hulka, pigem lähenedes kodanlikule keskklassile. Muidugi võidakse küsida, kas Spinola taga ei seisa teisi, revolutsioonilisemaid jõude, **kes teda vaid Sildina kasutavad? Kindlaid märke selleks ei ole ja võibolla selgub palju moodustatava uue valitsuse koosseisust.**

Putshi peapõhjuseks armee poolel oli kindlasti tüdimus koloniaalsõjast asumaades, eriti Mosambiques ja Angoolas, kus armee peaosad on juba aastaid rakendatud (emamaal on vaid 8000 meest!), suutmata tuua otsustavat lahendust Portugali kasuks olukorras, kus idariigid partisane varustavad relvadega ja juhtidega ning läänеriigidki on ammugi asunud Portugali-vastastele positsioonidele ning veel selliselt, et mässulistele antakse mitte ainult moraalset, vaid ka majanduslikku abi (Rootsi näit. toetab Frelimo mässuliikumist "sotsiaalselt").

Spinola oma raamtus leidis, et praeguses olukorras ei jätku sõjalistest vahenditest, eriti kus need vahetpidamatult kurnavad emamaad, millised eelarvest juba aastaid tervelt pool kulub sõjale asumaades. Spinola vaevalt pooldab Portugali asumaade ja seal elavate portugallaste ohverdamist, ta ilmselt otsib uut poliitikat, mis vähendaks pinget, parandaks pärismaalaste olukorda ja lepitaks.

Kommunistidest infiltreeritud vastupanuliikumised on aga juba teatanud, et nad ei kavatse sõlmida mingeid kokkuleppeid Portugali valitsusega. See võib muidugi olla vaid sissejuhatavaks taktikaks ja tuleb ära oodata uue rezhiimi koloniaalpoliitika arengut. Loomulikult on häiritud asumaades elavad valged ja ka "valged" naabrid Lõuna-Aafrika ja Rodeeesia. Lissaboni uus poliitika võib tähendada nendele kõigile tunduvalt muutunud olukordi ja positsioone.

Lissabonis avas armee n.ü. värava demokraatiale. Vähemalt, kui uskuda ametlikke deklaratsioone. **Teiselt poolt on** portugali rahvas demokraatlikult organiseerimata, sest paari generatsiooni jooksul ei ole tuntud poliitilisi erakondi. Organiseeritud on aga (põranda alt) äärmine vasemlus, kes poliitilise pendli ühest äärmusest teise liikumises loodab loorbereid lõigata.

Enamus vaatlejaid ei usu aga, et kontrolliv armee laseb asja nii kaugele minna, kuigi praegu lastakse punaseid lippe lehvida. Seda loodab ilmselt ka Lõuna-Aafrika, kes ruttas esimesena tunnustama uut Portugali rezhiimi. Ei saa aga unustada asjaolu, et Spinola üheks esimeseks zhestiks oli Pariisist naasnud vasakpoolse juhi Soarese isiklik vastuvõtmine, mis kriipsutas alla muudatuse põhjalikkust.

Küsimärke on nii vasakul kui paremal — olukord on selguseta. See on põhjuseks ka Suur-Britannia, Portugali 500-aastase liitlase kõhklusele tunnustada uut rezhiimi. Aeg näitab ja arutab.

KLA

EESTI PÄEVALEHT
Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postgiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta ..... kr. 170:—
Termin (4 kuud) ..... kr. 62:—
Kuu ..... kr. 17:—

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT FÖRLAGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB Eskilstuna 1974

Õnnetus Kaljo Poppiga

BALTIMORE (VES) — Baltimores juhtus õnnetus järgmiste ülemaalimsete Eesti Päevade peakomitee esimehe Kaljo Poppiga, kellele oma maja keldris ümberehitustööd tehes põrkus naci vastu prilliklaasi ja selle killud tungisid silma. Arstid tegid kindlaks, et killud olid umbes 80 protsendi ulatuses silma sarvkilesse tunginud. Arstid loodavad ta nägemist päästa.

VÄLISKOMMENTAAR

Idabloki koosolekult

Idabloki sõjaväelise organisatsiooni Varssavipakti liikmesriigid Nõukogude Liit, Poola, DDR, Tshehhoslovakkia, Ungari, Bulgaaria ja Rumeenia pidasid aprilli teisel poolel Poola pealinnas oma järjekordset aastakoosolekut. Tavalise kombe kohaselt toimus see kinniste uste taga, kuna läbirääkimised pidid olema tälesti salajased. Koosoleku käigust ja seal võetud otsustest anti avalikkusele aru ainult niivõrd, kuivõrd sellest kõneldi ligemale kolm päeva kestnud istungite lõpul avaldatud kommünikees.

Nagu sellest dokumendist nähtub, peavad Varssavipakti liikmesriikide partei- ja valitsusjuhid kõige pakitsevamaks praegu Genfis toimuva Euroopa julgeoleku ja koostöökonverentsi küsimust. Nad nõuavad, et selle konverentsi praegune faas peab kiiresti lõpule viidama nõnda, et sellele võiks lõppakordina kohe järgneda "riigipeade tippkohtumine" Helsingis konverentsi ametlikuks lõpetamiseks.

Teiseks nõutakse ühe "üleeuroopalise alatise poliitilise organi" loomist ülesandega jälgida konverentsi otsuste täitmist "julgeoleku ja koostöö" alal Euroopas. Mõlemad nõudmised näitavad, et idariigid mitte ainult püüavad kiirustada Genfi konverentsi käiku, vaid toatlevad ühtlasi tema lõpulevimist vastavalt N. Liidu kauaaegsetele eesmärkidele.

Samal ajal aga ei näita miski, et idablokk omalt poolt oleks valmis mõnesugusteks järeleandmisteks läänеriikidele mitmes põhimõtteliselt valeldavas küsimuses, mis tänaseni on tegelikult pidurdanud Genfi konverentsi käiku.

Järgnevalt selgub kommünikeest samuti, et idabloki seisukohtades pole midagi muutunud ka vägede vähendamise asjus Kesk-Euroopas, nagu see on arutamisel vastaval konverentsil Viinis. Varssavipakti liikmesriigid peavad endiselt kinni oma vanadest 1972 jaanuaris koosolekul Prahas tehtud ettepanekutest, mis pole läänеriikidele küllalt meelepärased. **Nii kordavad idariigid nüüd** uuesti ka nõudmist praeguste sõjaliste liitude likvideerimiseks. Selle eelduseks on aga endiselt tingimus, et lääne Nato hajtumisele järgneks Varssavipakti tühistamine. Ettepanek on propagandalist laadi, sest teatavasti pole läänеriigid kunagi olnud huvitatud Nato ohverdamisest niisugusel viisil.

On ju teada, et Varssavipakti tühistamine ei muudaks sugugi olukorda, sest tema liikmesriigid on lisaks paktilepingutele tälendavalt seotud omavaheliste bilateraalsete sõjaväeliste abistamislepingutega.

Nii on ainult vormiline asi seegi, et Varssavipakti liikmed on nüüd otsustanud pikendada paktilepingut automaatselt veel kümneks aastaks, kuna ükski liikmesriikidest ei olevat nõudnud pakti lõpetamist. Selle asemel olevat kõik pidanud vajalikuks veelgi tugevdada "purustamatut sõprust" omavahel.

Ühenduses sellega hoiatavad kõik liikmesriigid, et ükski neist ei tohi lubada "kodanliste ideede sissevedu". See hoiatus tähendab omakorda, et idariigid seisavad endiselt vastu Euroopa julgeoleku- ja koostöökonverentsi päevakorras seisvale nõudmisele "inimeste ideede ja informatsiooni" vabaks liikumiseks üle riigipiiride.

Nagu koosolekul Krimmis mõõdunud aastal, nõuavad idariigid ka nüüd sel puhul "teravat ideoloogilist valvsust" oma ruumis.

Edasi on äsjasel nõupidamisel Varssavis vaadeldud mitmesuguseid rahvusvahelisi probleeme, nagu olukorda Lähis-Idas ja Vietnamis, arengut Tshiilis, väljavaateid arengumaades samuti kui liiduvabades riikides. Üheski neist küsimustest ei ilmuta idariigid siiski mõnda uut seisukohta, mis kuidagiviisi läheks lahku varem avaldatust. Teatud erandiks näib olevat ainult suhtumine Puna-Hiinasse, kuna seekord ei ütelda ühtki halba sõna tema kohta, nagu see plaljude aastate jooksul on ikka olnud kombeks.

Idabloki kommünikeest järeldusi tehes võib märgata, et kuigi N. Liit koos oma sulasriikidega püüab kiirustada rahvusvaheliste konverentside käiku Genfis ja Viinis, ei kavatse ta ometi teha nimetamisväärseid järeleandmisi läänеriikidele üheski tähtsamas küsimuses. Seepärast on vastavalt raskem mõista, miks N. Liit ikkagi loodab jõuda ühe "poliitilise organi" loomiseni, kus tal koos oma liitlastega avaneks suurem võimalus mõjutada edaspidist arengut Euroopas.

A.K.

Kohalik elu

STOCKHOLM

Fotoklubi

Stockholmi Eesti Fotoklubi järjekordne kokkutulek toimub kesknädalal, 8. mail Eesti Majas algusega kell 19.

Õhtu referent esitab laialaulatusliku ülevaate reisist milline hõlmab sealsetest looduskaitse aladest nii Sansibarist kui ta teistest Aafrika aladest. Kõik fotohuvilised on teretulnud.

STOCKHOLM

Noorte Kunstinäitus ja pidu

Eesti Noorte Kunsti Grupp avab oma järjekordse kunstinäituse Stockholmi Eesti Majas, Wallingatan 34, laupäeval, 11. mail kell 14. Samal päeval kell 19 noortepidu Eesti Majas, kus külalisina esinevad Göteborgi populaarsed "Lemmikud". Diskoteek-muusika (rock), kaks loteriid (üllatusauhinnad ja sõit kahele Ahvenemaale). Sissepääs kr. 15:- (õlu ja võileivad).

STOCKHOLM

Meeskoori peakoosolek

Stockholmi Eesti Meeskoori korraline peakoosolek toimub Eesti Majas, Walling. 34 teisipäeval, 28. mail kell 18.30.

STOCKHOLM

REE Naisringi õhtu

Esinduse Stockholmi Naisringi kevadperioodi tegevuse lõpuõhtu toimub kolmapäeval, 8. mail kl. 18.00 Esinduse ruumes. Kõik liikmed ja külalised teretulnud!

STOCKHOLM

Üldvalimised

Üldvalimiste Stockholmi Valimistoimkonna moodustamiseks toimub avalik koosolek neljapäeval, 9. mail kl. 18.00 Esinduse ruumes (Sandhamnsgatan 1). Kõiki pealinnas elunevaid kaasmaalasi, kes valimiste heaks kordaminekuks tahavad anda oma tööpanust palutakse koosolekust osa võtta!

BORÅS

Pensionäride koosviibimine

Boråsi Eesti Pensionäride Ühing korraldab liikmeskonnale koosviibimise pühapäeval, 19. mail kl. 15 Moderata Samlingspartieti ruumes, Skolgatan 21. Avasõna esimehelt, palvus õp. Kodreselt. Kohvilaud võllelbade, saia ja tordiga. Meelelahutuse eest hoolitseb ühingu oma laulugrupp.

Kuna koosviibimisel otsustatakse suvise väljasõidu koht ja aeg, siis palutakse liikmete rohkearvulist osavõttu. Nii liikmed kui ka nende külalised, kes soovivad koosviibimisest osa võtta, on teretulnud.

GÖTEBORG

Valimistoimkond

Esinduse Üldkogu algatusel loodi Göteborgi Valimistoimkond eelseisvate üldvalimiste läbiviimiseks. Toimkonna esimeheks valiti Elmar Aibast, sekretäriks Arvi Moor, laekuriks Tamaara Põlder ja liikmeteks Evald Lilleste, Mart Nõmm, Jaan Savioja, Albert Uukareda, Elmar Martin, Susanna Tomson ja Enn Jõgis.

Göteborgi Valimistoimkonna aadressiks on: c/o E. Aibast, Lövmänadsgatan 3, 415 12 Göteborg. Tel. (031) 46 46 12.

UPPSALA

Emadepäev

EELK Uppsala koguduse emadepäeva jumalateenistus on pühapäeval, 12. mail kl. 16 Mikeali kirikus. Teenib koguduse õpetaja praost Aunver, oreliil Enn Maripuu, solist Ülo Raiend.

Pärast jumalateenistust kl. 18 on Eesti Kodus, Geijersgatan 12 koguduse õhtu kog. liikmetele ja nende külalistele. Kavas emade austamine ja Valdar Põlder kõneleb metsikult kasvavatest orhideedest ja näitab värvipilte. Koguduse naisringi juhatuse poolt korraldatakse kohvilaud.

Koguduse juhatus ja õpetaja loodavad rohkearvulist osavõttu sellest jumalateenistusest ja järgnevast koguduse õhtust.

Eestlanna doktoriks

Stockholmi ülikooli kaitses 29. aprillil edukalt doktori väitekirja bioloogia alal Marika Raftell, n-na Tamm, sünd. 19. augustil 1939 Tallinnas. Dr. Raftell sai ühtlasi dotsendi nimetuse.

Doktoritöö kandis pealkirja "Enzyme Active Membrane Antigen in Post-natal Rat Liver and Two Dimethylaminoazobenzene Induved Hepatomas". Väitekirja kaitsmise kohaks oli Immunoloogia osakond Wenner-Gren Instituudis. Oponentideks olid prof. dr. Philip Sickevitz New Yorgi Rockefeller Universityst ja fil.lic. Ulf Lundkvist Pharmaciast Uppsalast.

Eesti USA nimekirjas

WASHINGTON (PL) — USA uues diplomaatilikus nimekirjas, mille välja andis välisministeerium, nn. Diplomatic List, on teiste hulgas märgitud ka Eesti, Läti ja Leedu esindused (Eesti Vabariigu puhul "Estonia — Legation of Estonia", samuti E.V. esindaja Ernst Jaaksoni nimi). Märgitud on vastavate saatkondade aadressid ja ka rahvuspühad.

Gardineris New Yorgi osariigis suri 6. aprillil Maria Viigimäe, sünd. 16. aprillil 1901 Kilu vallas.

Ühendriikides suri 4. aprillil Emilie Elisabeth Laius, sünd. 4. märtsil 1882.

New Yorgis suri 22. märtsil Peter Hallenen, sünd. 21. augustil 1895 Saaremaal. Ta tuli USA-sse a. 1912 meremehena ja töötas raudtee teenistuses. Nime Hallenen võttis ta USA-s.

Vabadussõja välipostist ja templitest uurimus uues Eesti Filatelistis

Ainukese eesti filatelistiliku ajakirja "Eesti Filatelist" nr. 15 (viies Stokholmi ja New Yorgi eesti margiseltside ühisel väljaandel) ilmus sel aastal lugejate ette juba veebruarikuus, seega tublisti varem kui eelmistel aastatel. Göteborgis elav toimetaja Elmar Ojaste on ka seekord hoidnud celmiste numbrite kõrget taset, nii ajakirja sisu kui välimuse suhtes.

Võib öelda, et värske number oma 64 leheküljega on selline, et raske on teda käest ära panna, et enne kui on läbi loetud kaanest kaaneni.

Ja enamik artiklitest polegi ainult ühekordseks lugemiseks, vaid kujutavad endast püsivat ja väärtusliku informatsioonilaadi Eesti filateelia mitme osa kohta.

EF uut numbrit võib pidada Eesti Vabadussõja aegse välposti erinumbriks, sest pool ajakirja mahust on pühendatud sellele ainele. Kolme autori — E. Ojaste, H. Osi ja A. Ostrati ühistöö viljana on valminud põhjalik ülevaade posti korraldusest ja tegevusest aastail 1918—20 Eesti sõjaväes.

Sellele lisanduvad tuntud soome filatelisti R. Ahoniuse käsitlus Soome vabatahtlike väesalga välipostist ning sama Rootsi korpuse kohta E. Ojaste sulest. Kõik kirjutised on rikkalikult illustreeritud.

Artiklitele lisab rohkesti väärtust nimestik Vabadussõja ajal tegutsenud mitmesuguste väeliikuste, sõjaväeasutuste jne templitest, mida kasutati sõjaväelaste postisaadetiste tembeldamiseks. Iga templi kohta on toodud kirjeldus ja täpsed andmed.

Kui Eichentali eesti spetsiaalkataloog loetleb ainult 73 rohkem tuntud ja kasutatud sellist templit, siis on lausa imetlusväärne, et autorid on paljude kaasfilatelistide abiga suutnud oma nimestikku koguda 400 objekti. Nende hulgas esineb haruldusi, milliseid vabas maailmas teadaolevalt eksisteerib ainult ühes eksemplaris.

Autorid väärivad oma ainulaadse töö eest tõsist tunnustust ja kõigi kaasfilatelistide tänu.

Esiletõstmist pälvivad ka ameeriklase P. Gleasoni (kelle erialaks on Eesti lennupostimarkid) kirjutis palju segadust ja arusaamatusi tekitanud eesti 10 ja 20-margaliste hammastatud õhupostimarkide kohta ning R. Hämara "Eesti kuues kataloogis".

Viimane on esitatud ülevaatliku tabeli näol, milles kõrvuti on toodud kõigi eesti markide numbrid maailma kuues enamkasutatud kataloogis. Tabelist on kõigil Eesti kogujatel kindlasti palju abi.

Veel kirjutab V. Mändvere ühest "salapärasest" suurest Elva ja Otepää markide kogust, mis mullu müüdi Saksamaal ja H. Kröndström Rootsi postkontori tegevusest 7. Eesti laulupeol Rootsis. V. Hurt on avaldanud teise osa oma eelmises numbris ilmunud ülevaatele "Reklaam Eesti postitemplitel" ja E. Kimber sama Eestis tarvitusel olnud frankeerimismasinate kohta.

Mis sisu kohta siinkohal loetlemata on jäänud, seda näevad margihuvilised, kui omandavad selle huvitava ja väärtusliku numbri.

Kaasandena lisandub E F nr. 15-le Stokholmi filatelisti Malt Köstneri kauaagese töö tulemusena valminud 60-leheküljeline filateelia oskussõnastik, milles on esitatud filateelias enam tarvitatud oskussõnad ja mõisted viies eri keeles. Ka see on väärtusliikuks lisaks meie vähesele filatelistlikule trükisõnale.

"Eesti Filatelist" uudisnumbrit (koos Sõnastikuga Kr. 20:-) saab tellida Eesti Filatelistide Ühingult Rootsis, c/o H. Kröndström, Sofielundsplan 40, 122 31 En skede, või ühingu (EFÜR) postiziro nr 50 48 11 - 1 kaudu. (EPL/Rd).

USA-laevade ankrukohad Leningradis

NEW YORK (ME) — Pärast II Maailmasõja lõppu said USA laevad esmakordselt Leningradi samas omale kindlad ankrukohad vastavalt 1972 sõlmitud vastastikusele lepingule. USA laevad viisid Venemaale peamiselt õlitorustikku ja õlipuurimise seadmeid ning kompressoreid.

Ameerika kompanilid saatsid veel 150 miljoni dollari eest seadmeid Kama jõele ehitatavale veoauto vabrikule. Manhattan pank on annud uue krediidi 270 miljonile tehnilisele vahendite jaoks.

Kama jõe projekti investeeringud tõusevad üksi üle ühe miljardi dollari. Venelastel on käsil niisuured krediidilootused, et tehakse kõik, et mitte ameeriklasi pahandada enne kui rahad on käes.

Maaliv loomaarst esines Finspångis

FINSPÅNG (EPL) — Rootsi kunstiühing Finspångis korraldas näituse linna amatöörmaalijatele, kus teiste hulgas esines ka kohalik eestlasest maaliv loomaarst Johannes Tutt.

Tutt on nimelt maalimist õppinud enne kui ta Tartusse ülikooli loomaarstiteadst õppima läks ja seda harrastust ei ole ta kunagi unustanud.

Tema hobiks on jäänud maalimine nii õlis, akvarellis kui ka guashis ning joonistamine. Motiivid on sageli loomad ja loodus, millistega ta ju oma igapäevases tegevuses pidevalt kokku puutub.

Folkbladet Östgöten tõigi näituse puhul ära dr. Johannes Tutti akvarelliga, mis kujutab koera ning tünnile roninud kodukassi. Näitusel, mis äratas ka Norrköpings-Tidningar tähelepanu ja positiivset huvi, oli välja pandud Johannes Tutil kümme akvarelli.

"Näitus valmistas röömu", ütles Norrköpings-Tidningar.

Johannes Tutt, julgustatud tähelepanust, peab plaani sügisel oma tööde näitamiseks separaatnäitusel.

LÕUNA-ROOTSI EESTI maja

Postgiro 16 01 10-3

Bankgiro 418-9122

Iseseisvusaegne eesti pildileht

Meie kätte on sattunud ajakirja "Nädal Pildis" nr. 34, ilmunud 3. detsembril 1936 Tallinnas. Väljaandja R. Tohver & Ko. Toimetaja A. Devis. Ajakiri on trükitud vasesügavtrükis ja tehniliselt oma aja kohta kõrgel tasemel. Sama võiks kokkuvõtlikult öelda ka ajakirja sisu kohta nii pildis kui sõnas. Tänapäeva maailmas, kus me elame üle nädala-ajakirjanduse tasemelist allakäiku, mida ei suuda korvata pilditehniline kõrge tase (sõna "veckopressen" on ju Rootsis üsna halva kõlaga), on tröösitrikas tõdeda, et niisugust ajakirja saab anda välja ka hoopis kultuurilisemalt, ilma et see oleks igav.

Ajakirja kaant kaunistab Erna Vilmeri "hingelises" poosis fotoportree Foto Parikaselt, tagakülge nagu vastukaaluks filmitäht Franziska Gaal. Fotosid on ajakirjas mitmesugustelt aladelt alates Kunda tsemenedivabriku tööjuubiliaritega ja lõpetades riietusnäitusega Tallinna Börsisaalis, mis tõestab maitsekast väljapanekuoskusest.

Teatri osa ajakirjas on suur, tänu peamiselt eesti kutselise teatri 30-aastasele juubelile, mille puhul on fotosid lahkunud "Estonia" asutajatest ja näitlejatest. Suured grupipildid esitavad terve "Estonia" pere, eraldi veel sõnalavastusetrühma ja muusikalavastuste rühma.

Sündmuse enda puhitsemise puhul näeme peaminister Kaarel Eenpalut kõnetoolis ja teeneliste näitlejate Paul Pinna ja Betti Kuuskemaa dekoreerimist aumärkidega. Teatriarvustaja Rasmus Kangro-Pool võtab artiklis lühidalt kokku meie kutselise teatri sünniloo nii Tartus kui Tallinnas, tuues esile mõlema linna näitekunsti eripooni.

Tartu Karl Menningu teadlikule ja rangele lavastajastilile vastas Tallinnas üksikute andekate näitlejate domineerimine. Tartu teatrirepertuaari valik oli teadlikum, seal elas ka meie draamakirjanduse isa August Kitzberg. Rääigitakse teatrikriisist iseseisvuseaastalte algpoolikul ja parajasti märgata olevast uuest tõusust.

Teatrireportaazhi on samaaegsest Tööliseteatri "Othello" lavastusest, mille on teinud Andres Särev (tähistades oma 10-aastast lavategevuse juubelit), ta mängib ka nimiosa. Jago on O. Põlla ja Desdemona L. Reial.

Rasmus Kangro-Pool on olnud ajakirjale usin kaastööline. Samas numbris on tema gulest viies osa sarjast "Pisiasju suures elus", milles sel puhul räägitakse "Siuru" kirjanikerühma tekkimisest ja "kohinatest" selle ümber. Eriti peab autor vajalikuks siurulasi kaitsta etteheidete vastu, et nad olevat olnud elus (või vähemalt teostes) "ebamoraalsed".

Kangro-Pool jätab tähelpanu elukommete ja suhtumiste muutustele aegade jooksul. Meie olime selles asjas muust maailmast "maha jäänud" ja selle tõttu tundus meile siurulaste suhteliselt tagasihoidlik "rünnak" mingi ränga "ebamoraalsusena". Ta viitab ka tuntud nähtusele, et vägagi "lopsakate" anekdootide rääkijad on nördinud, kui midagi ebaharilikku sel alal ilmub must-must-valgel.

Kangro-Pool mäletab ka "skandaali" mida tekitas Johannes Aaviku Noor-eesti ajakirjas ilmunud novell Ruth. Isiklikke mälestusi on Kangro-Poolil Richard Rohust ("jässakas poiss") ja Henrik Visnapuust ("kõhn, kollane ja kohmetu") nii Esimese Maailmasõja eelasest kui selle algaastatest. Tulglas oli leidnud, et mõlema algaegade looming polevat olnud "verega kirjutatud" vaid "tindiga korratud".

Reportaazhi on ajakirjas mitmelt alalt, muuhulgas Tartu Rinnalaste ja Emade kodust, kuhu hoolekande korras koondati vallasemade ja leitud lapsed ning orvud. Reportaazhist nähtub, et meil ka selles sotsiaalses sektoris polnud midagi häbeneda, võiboll olime eeski mõnestki naaberriigist.

Soome saadiku, suure Eesti sõbra P. J. Hynnise kodust on ajakirja fotograaf teinud pildireportaazhi, muuhulgas saadiku väärtuslikust hõbedakogust, vaipadest ja maalidest, mille hulgas leidub ka varasurnud eesti kunstniku Hirve natüürmort. Ära on toodud ka soome noorema põlve teadlase mag. Tiesmaa huvitav ettekanne Lapimaast.

Kodumaa "provintse" on esitatud kahest aspektist. Reportaazh Kilingi-Nõmmest on suhteliselt pessimistlik: linna välisilme on lohutu, elanike majanduslikud raskused suured, seltskondlik elu ja isegi sport kiratsevad. — Ei saa niisiis öelda, et meie iseseisvuseaegne ajakirjandus ei oleks harrastanud "sotsiaalset kriitikat" seal, kus see vajalik.

Optimistlikum on toon reportaazhis Tudulinna vokimeistritest. Tudulinna on ju suure puutö.stuserajooni Avinurme kõige lähem põhjanaaber ja tudulinlased spetsialiseerunud tolle meie talumajapidamise isemajandaval ajastul väga olulise riistapuu peale. Hiljsemad ajad on küll vähendanud turgu, sest osturiie tõrjub omakoetu välja, aga esialgu olid vokimestrid — kes muuhulgas ka tegelesid parandajatena — siiski optimistid.

Ajakirja ilukirjanduslikus osas esineb koguni vanameister A. H. Tammasaare novelletiga "Memento mori", milles autar kujutab haige tuletõrjuja tõrjuvust välismaailma suhtes ja tema unistust ilusast matusest, sest tolle Priit Uputiidu lisa oli kord öelnud: "Inimene olgu mis ta on, aga tema surm olgu hea". Tolle peetvallaliku tegelase mõttelaad on üsna groteskne ja tammsaarelikult paradoksaalsete kõrvalhüpetega.

See on juhusiik üksiknumber 24 leheküljelisest suurekaustalisest ajakirjast. Kui teisedki olid nii kõrgel tasemel ja mitmekesised, siis võime ainult uhked olla oma iseseisvuseaegsele "nädalapressile". (EPL/AI).

Sinodi Tshiili protest

TORONTO (EPL) — Eesti ev. luteri kiriku Kanada praostkonna sinod otsustas saata Kanada valitsusele protesti Tshiili põgenike massilise vastuvõtmise vastu, kuna ühiskonda sellega tuuakse massiliselt kommunistlikke öönestajaid mitte ainult demokraatia vaid ka kiriku vastu.

Protesti saatmise ettepaneku tegi õpetajaameti kandidaat Udo Petersoo ja selle poolt võtsid sõna V. Rebane, E. Kuuskne, T. Nõmmik, A. Vahtra ja A. Taul.

Vastu rääkis õp. Oskar Gnadenteich, kes leidis, et kirik ei peaks sekkuma poliitikasse ja kuulutama vaid Kristuse õpetust. Kanada luteri kirik toetas tshiili põgenike massvastuvõtmist.

Pääsesid läände

Kodumaa okupatsioonivõimude loal külastas Ameerikas sugulasi Salomia Martsinson ja Kanadas poega Marta Guber.

President Nixon kavatseb Moskvat külastada parillis. Kavas on reisi jätkamine sealt Iisraeli ja mõnedesse araabia riikidesse.

Pildil koosoleku juhatuse laua taga vasakult: asjaajaja-dir. abi Kalju Reesalu (koosoleku protokollija), asjaajaja-direktor Mart Mägi, koosoleku juhataja Evald Soomägi, A/S E. M. esimees Harald Uussalu ja raamatupidaja Villu Karupää. Pildilt puuduvad abiesimees Raimund Palm ja majahaldur Jaan Savioja (EPL-foto O. Kopler).

Göteborgi Eesti Maja koosolekult

GÖTEBORG (EPL) — A/S Göteborgi Eesti Maja aastapeakoosolek toimus pühapäeval, 21. aprillil Eesti Majas. Koosoleku avas Eesti Maja esimees Harald Uussalu, kelle ettepanekul mälestati leinaseisakuga surma läbi lahkunud aktsionäre. Koosoleku juhatajaks valiti Evald Soomägi ja protokollijaks Kalju Reesalu. Koosolek tunnustati korrapäraselt kokkukutsutuks ja sellest võttis osa 33 aktsionäri kokku 333 aktsia-volitusega.

Juhatuse majandusaruande esitas asjaajaja-direktor Mart Mägi, kes nentis, et möödunud aasta kulges majanduslikult kõigiti eelarve kohaselt. Ta avaldas lootust, et ka käesoleval aastal korraldub majandus eelmise aasta eeskujul.

Tulude-kulude aruanne oli tasakaalus summaga 32 660:-. Netoülejääk 3 602:-. Sellest summast on paigutatud 400:- reservfondi ja 3 202:- jooksvale arvele. Kogu sissetulek 32 660:- on saadud üüridest: 5 000:- seltsiondlike ruumide kasutamise eest ja 27 660:- äri- ja kontoriruumidest. Kinnisvara haldus (remondid, parandused, elekter j.m.) on nõudnud kulusid 11 361:-. Administratiivkulusid oli 1 428:-. Rendiseid on tasutud 11 200:-.

Arvete seis 31 detsembril 1973 oli aktiva ja passiva pooltel tasakaalus 322 720:-. Eesti Majal on pikaajalist võlga 148 000:-. Sellest Rätsepate ühingule, kellelt maja osteti, 82 000:- ja Eesti Laenu- ja Hoiuühisusele 66 000:-. Lühiajalist võlga on 27 902:-. Aktiva-poolel on vallasvara hinnanguks 20 229:- ja kinnisvara 300 047:-, deebitorid 900:-.

Ruumide kasutamise kohta andis üksikasjaliku ülevaate Jaan Savioja ja rev.-komisjoni liige Oskar Kopler konstateeris eeskujulikku asjaajamist.

Aktsiaseltside seaduse p. 126 põhjal kinnitati aruanded ja ülejäägi jaotamine ning otsustati revisjonikomisjoni ettepanekul vabastada juhatus ja asjaajaja-direktor majanduslikust vastutusest aastal 1973. Juhatuse ettepanekul kinnitati otsus: tasu mitte maksta ei juhatusele ega rev.-komisjoni liikmeile.

Juhatusest pöhikirja järgi väljalangenud liige Raimund Palm valiti tagasi. Samuti valiti uuesti üheks aastaks juhatuse asemikud Villu Karupää ja Heimar Suu. Revidentideks valiti tagasi senised Oskar Kopler ja Karl Malve ja uuena Hartvig Engso ning asemikeks O. Pärn, V. Pölder ja J. Henning.

Kuna ametlikes korras sissetulnud küsimusi ei olnud, siis avaldati Martin Köstneri ettepanekul juhatusele tänu eeskujulikult juhendatud tegevuse eest ja töö- ning üksmeelne koosolek lõpetati eesti hümni laulmisega.

• Ameerikast

Senati erikomitee otsustas häältega 15:0 mitte enam pikendada valitsuse volitust palkade ja hindade kontrollimiseks, mis lõpeb 30. aprillil. Rahaminister Shultz arvas, et kontrolli kaotamisel kõrgenevad esmajoones tervishoiu kulud.

Gallupi ringküsimisel republikanide partei 3725 ringkonnakomitee esimehe keskel pooldas 39 prots. järgmiseks presidendikandidaadiks Kaliforinia kuberneri Ronald Reagani. Asepresident Ford sai 24 ja end. New Yorgi kuberner Rockefeller 12 prots. poolthääli.

Washingtonist teatati, et Nixon kavatseb anda Iisraelile veel 700 milj. dollari eest sõjalist toetust, lisaks poolteisele miljardile dollarile, mis erakorralise toetusena anti oktoobrikuus toimunud sõja puhul.

Kongressi mõlema koja ühise majanduskomitee demokraatidest liikmed esinesid ettepanekuga, vähendada maksude üldsummat 10 miljardi dollari võrra, et parandada tööturu olukorda, kus praegu on palju töötuid.

Nixoni populaarsus rahva hulgas langes veelgi: Gallupi ringküsimisel kiitis tema ametipidamise heaks 25 prots. ja Harrise ringküsimisel 26 prots. vastajatest. Varem oli pooldajaid 27 prots.

Washingtonis toimusid läbirääkimised USA rahaministri Shultzi ja Lääne-Saksa rahaministri Schmidti vahel, mille puhul Lääne-Saksamaa nõustus tasuma suurema osa USA vägede Euroopas viibimise kulusid, mis aastas on 3,3 miljardit dollarit.

Riigile kuuluv eksport-importpank andis N. Liidule 36 miljonit dollarit krediiti rahvusvahelise kaubanduskeskuse ehitamiseks Moskvasse. Laenusid anti veel Poolale, Rumeeniale ja Jugoslaaviale kommunistlike maade hulgast.

Välisminister saatis oma saatkondade ja konsulaatide kaudu kõigile ameerika äride esindajatele välismaal juhendid, kuidas end hoida röövimise eest terroristide ja geriljade poolt. Ühtlasi hoiatatakse ärimehi, et USA valitsus ei maksa nende vabastamiseks lunaraha.

USA 1495-es majapidamisest korraldatud ringküsimisel leidis 43 prots. vastajaist, et Nixon tuleks kõrvaldada, 41 prots. olid selle vastu ja 16 ei omanud kindlaid seisukohti.

Õlikivi ümberöötlemiseks Colorado osariigis kontsessiooni saanud firma The Colony Group teatas, et Parachutes Creek alal ehitatakse esimene õlitehas, mis päegas destilleerib õlikivist 50 000 vaati õli.

USA teadlaste töögrupp arendas välja uue seerumi marutõve vastu. Kasutatakse inimverd seni kasutusel olnud hobuse vere asemel. Uuel seerumil puuduvad senise seerumi halvad kõrvalnähted. Ent endiselt on vaja teha 21 süsti.

Surmanuhtluse taastamise seadus, mille senat vastu võttis vahekorraga 54:33, võib esindajatekojas tänavu vastuvõtmata jääda, kuna sealne juriidiline uurimiskomisjon tegeleb Nixoni mahhinatsioonidega ega saa aega surmanuhtluse küsimust arutada.

Estonia poolaastat suletud

Estonia teatri peanäitejuht Väljaots jutustas Tallinna Rahva Häälele, et teater on alates aprilli lõpust uksed sulgema pooleks aastaks, kuna hoone vajab ulatuslikku remonti.

Hooaja viimaseks lavastuseks kujuneb Eugen Kapi "Tasuleekide" lavastus. Seejärele siirdub Estonia ooper ja balletitrupp turneele, andes kuni septembrini etendusi Eesti väiksemates keskustes. Samuti N. Liidus, Lätis, Bulgaarias, DDR-is ja mujal.

Teatri sulgemise põhjustavad mitmesugused suuremad remonttööd ja ümberehitused. Akustika parandmiseks ehitatakse ümber lava portaal, parandatakse valgustussüsteemi, lavaruume ja küttesüsteemi. Samuti saab teater uue pöördlava.

Peanäitejuht nendib, et see on vaid esimene osa vajalikest ümberehitusist — need jätkuvad ka järgmisel aastal.

Teatavasti hävis Estonia teater 9. märtsil 1944, mil Tallinnat pommitati. Hoone taastati pärast sõja lõppu ja on seega ilma suuremate remontideta olnud käigus ligemale 30 aastat.

Eestis aga on tõsiselt diskuteeritud hoopis uue teatri ehitamist, kuna Estonia on Tallinna kasvades jäänud liiga väikseks. SAmuti pole teater eriti ajakohane, kuna see ehitati juba enne Esimest Maailmasõda. Ehitus pärast Teist Maailmasõda oli tegelikult vaid restaureerimine.

Veteran

SAN DIEGO — Ameerika vanim hobune Jarmine suri Kalifornias 46 a. vanuses. Inimestel tähendas see 120-aastast eluiga.

Jarmin oli ühtlasi viimne hobune, kes võttis osa II maailmasõjast USA armee koosseisus. Ta "teenis" hiljem rannakaitses. Rannakaitse mattis ta suurte auavaldustega, kattes surnukeha valbaga, millele oli tihitud rannakaitse embleem.

Nu finns en datalag som skyddar ditt privatliv.

Nästan överallt i samhället har datamaskinerna så stor betydelse att det idag skulle vara otänkbart att vara utan dem. Men datateknikens utveckling för också med sig ökade risker för intrång i vårt privatliv.

För att skydda den enskilde på det här området har Riksdagen beslutat om en datalag och en kreditupplysningslag. Dessutom har man inrättat en ny statlig myndighet som kallas Datainspektionen.

Alla personregister på data övervakas av Datainspektionen.

Som huvudregel gäller att det krävs särskilt tillstånd för att överhuvudtaget få registrera personuppgifter på data. Datainspektionen ställer också upp mycket noggranna regler och föreskrifter från fall till fall: Vilka uppgifter som får registreras. Hur de får användas. Och till vem de får lämnas ut.

Datainspektionens övervakning gäller alla statliga och kommunala myndigheter likaväl som enskilda företag och organisationer.

Du kan själv kontrollera vad som står om dig.

Från den 1 juli 1974 har du laglig rätt att själv ta del av alla uppgifter som finns om dig i olika dataregister. (Hos t ex. myndigheter, banker, försäkringsbolag, arbetsgivare och föreningar.) Undantag gäller för särskilt hemliga register som kriminalregistret.

Den som ansvarar för ett dataregister är enligt lag skyldig att rätta felaktiga eller ofullständiga uppgifter.

Du kan vända dig till Datainspektionen för hjälp.

Datainspektionen övervakar genom egna inspektioner att alla bestämmelser följs. Men på samma sätt som Konsumentombudsmannen (KO) fungerar DI dessutom som "Dataombudsman". Denna service till allmänheten är helt kostnadsfri.

Du kan läsa mer i en broschyr på posten.

Fram till den 12 maj i år finns en informationsbroschyr på alla landets postanstalter. Där kan du läsa mera i detalj om personregister, privatliv och den nya Datalagen.

Datainspektionen, DI

Tegnérgatan 23, Fack, 103 60 Stockholm.

Sisukas Eesti Kirjanduse Instituudi aastaraamat

Institute asutaja ja endine juhataja Henno Jänes kogus aastaraamatu materjalid enne oma surma.

Stockholmi ülikooli juures asuva Eesti Keele ja Kirjanduse Instituudi kauemat aega teoksil olnud "Aastaraamat I" on nüüd ilmunud trükist 383-leheküljelisena heal paberil ning rohkete piltidega. Koguteos on pühendatud Instituudi auliikmele Marie Underile. Nagu lühikeses eessõnas toimetuselt seisab, on aastaraamatu materjalid kogunud Instituudi endine juhataja, kadunud rektor Henno Jänes. Tema surma tõttu ja tehnilistel põhjustel on väljaandmine viibinud. Ent töö lõpulevimisega on ühtlasi täidetud rektor Jänese üht viimset soovi.

Aastaraamatu trükkimist on majanduslikult toetanud järgmised rootsi fondid ja sihtkapitalid: Konung Gustaf VI Adolf 80-årsfond för Svensk Kultur, Stiftelsen Lars Hiertas Minne, Statens Humanistiska Forskningsråd, Magn. Bergvalls Stiftelse ja Längmanska Kulturfonden. Toimetus: Johannes Aavik, Aleksander Ilves, Henno Jänes (peatoimetaja), Paul Laan (tegevtoimetaja) ja Karl Ristikivi.

Koguteos sisaldab kirjanduslikke, keelelisi ja kultuuriloolisi ülevaateid ja uurimusi, milliseid osalt on ette kantud kas rahvusvahelistel kongressidel, teaduslikkudel koosolekutel või kirjanike juubeliaktustel. Autoriteks on meie tuntud teadusetnimesed või kirjanikud kogu vabast maailmast. Esindatud on lingvistika, luule, kirjandus, näitekirjandus, kunstiajalugu ja kultuuriloolised uurimused. Tuntud autorite hulgas on Karl ristikivi, Julius Mägiste, Felix Oinas, Helmi eller, Asta Willmann, Johannes Aavik, Henno Jänes, Aleksis Rannit, Fanny Sivers, Paul Laan j.t. Artiklitest on kokkuvõtted inglise ja saksa keeles.

Lühidalt võib sisu vaheldusrikkusest tuua järgmist: kirjanik **Karl Ristikivilt on pikem essee "Marie Under ja" Sinine Puri"**, milles autor paljude poetessi luulenäidete varal analüüsib äsjase juubilari tunderikast loominguit alates esikkogust" Sonetid" kuni tema ekstaatiliselt ilu teeniva "Sinise purjeni", mida autor analüüsib niihästi temaatika kui ka värsitehnilise ja sõnastusliku külje mitmest aspektist. Mõnest vanast eesti uudissõnast, milleks on "voorus, paleus, saatus ja viiv" on professor Julius Mägiste kirjutanud pikema töö, mis üksikasjalikult valgustb nende sõnade päritolu, sünjuures ära märkides ka Fr.R. Kreutzwaldi, Wiedemanni, A. Grenzsteini ja teiste vanade keeleteadlaste panust. Professor Ilse Lehiste, Ohio State University õppejõud U S A:s kirjutab artikli "Semantika ja grammatika piirimailt" vaatluse alla võttes kõigile hästi tuntud verbe, mist tähendavad liikumist ühest kohast teise, nagu käima, minema, tulema, jalutama, kõndima ja ränd**a**ma. Autor toob näiteid ja seletusi iga kõneall oleva verbi tähendusvarjundist. Uut romaani rahvusvahelisel pinnal vaatleb kriitik Helmi Eller, kusjuures ameerika, prantsuse ja saksa suurnimede vastu on seatud ka mõned "sugulashingед" meie pagulasautorite näol.

Kunsti alalt võib esile tõsta kunstiajaloolase Rain Rebase rohkete piltidega illustreeritud uurimust pealkirja all "Michel Sittow – taasavastamine ja looming", milles ta kirjeldab mõjuka Euroopa portreekunstniku, elukäiku ja loomingu arengut, kes on sündinud Tallinnas puunikerdaja pojana a. 1469 ja tegutsenud hoovimaalijana Taani, Hispaania, Madalmaade ja Inglise kuningakodades. Pärast pikki rännuperioode oli kunstnik tagasi Tallinnas ja suri 1525.a. lõpul ning sai arvatavasti maetud Niguliste kirikusse. Rikkalikult illustreeritud esseest selgub, et arvatavasti filaami päritoluga Sittowi looming, mis on isegi sattunud Ameerika mandrile, nüüd kannab meistri oma nime, pärast ligi 500 aastat kestnud eksirännakuid.

Huvitava ajaloolise dokumendi moodustavad dr. Henno Lenderi poolt avaldatud kaks saksakeelset teksti, mis heidavad valgust 1905. aasta revolutsiooni sündmustele ja meeleoludele ühenduses luuletaja ja kirikuõpetaja Martin Lipu isikuga. Saksakeelses tekstis on loomulikult säilitatud ka Martin Lipu arhailine kirjaviis. Näitekirjanik Asta Willmannilt on pikk põhjalik, mitmepalgeline intervj kadunud koolimehe Henno Jär sega, milles ventileeritakse nii sti reisiraamatute kirjutamist k eesti kultuuri säilumist paguluse Willman figureerib kahes teises artiklis, nimelt "Asta Willm näitekirjanikuna" Mardi Valg mäe kriitilisest sulest ja eespo nimetatu pareerimine arvustaja "Mardi Valgemäe arvustajana Mõlemad kirjutused on n.ö. ro kem autorite omavaheline kem lemine, mis üldise aastaraama sisuga võrreldes nagu "raami välja langevad".

Väljaanne on müügil Stockh mis tavalistes eesti raamatu müügikohtades. Seda võib ka t lida Eesti Keele ja Kirjanduse In tituudist Stockholmi ülikooli ju res.

KARIN SAARSEN

Soome ajalehed Pätsi-juubelist

HELSINGI (VE) — President Pätsi 100 a. sünnipäevaga ühenduses ilmus Soome suures parempoolses ajalehes "Uusi Suomi" Pätsist kaks kirjutist. Esimene lühem üheveeruline artikkel ilmus Pätsi sünnipäeval, 23. veebruaril pealkirja all "Sada aastat Pätsi sünnist", milles anti kokkuvõte president Pätsi elukäigust.

Pikema, mag. Esmo Ridala poolt kirjutatud üle pooleleheküljelise artikli ühes kahe fotoga avaldas "Uusi Suomi" 6. märtsil. Kirjutis "Konstantin Päts Eesti saatustes" on mag. E. Ridala poolt Eesti Vabariigi 56. aastapäeva aktusel Helsingis 24. veebruaril president Pätsi kohta peetud kõne lühendatud kujul.

Juuresolevad fotod kujutavad ametlikku pilti Pätsist ja tema külaskäiku Soome 1937.a. kus ta on pildil koos Soome presidendi Kyösti Kallio ja teiste Soome ametlike isikutega.

Ülevaatliku kirjutise lõpus öeldakse: "Päts oli julge võitleja, kes oli valmis panema end kaalule oma rahva õiguste kaitsmisel. Eesti rahvas saab alati tänutundes mälestama teda kui silmapaistvat riigimeest, kellele ükskõik missugune rahvas, olgu see siis suur või väike, võiks olla uhke".

Eesti ja teiste Balti riikide saatust käsitali Helsingis peale 24. veebruaril peetud aktuse ja korraldatud pressikonverentsi veel 10. märtsil. "A.I. Arwidssoni Seitsi" poolt kooliõpilastele korraldatud seminari, kus teemaks oli Balti riikide iseseisvumine.

Seminaris pidas selle kohta ettekande fil.litsentsiaat Seppo Zetterberg. Ettekandele järgnes diskussioon. Litsentsiaat S. Zetterberg, kes on noorema põlve ajaloolane, on teinud oma 300-leheküljelise litsentsiaaditöö teemal "Soome ja Eesti riiklikud lähenemisplaanid 1917.a. sügisest 1919.a. kevadeni".

A.I. Arwidssoni nimeline Seits asutati paar aastat tagasi akadeemiliste ringkondade poolt selleks, et kaitsta eelkõige vaba ja objektiivset ajaloo uurimist.

Pagnol surnud

Prantsuse tuntud kirjanik Marcel Pagnol suri Pariisis möödunud nädala neljapäeval, 79 aastat vana. Ta oli Frantsuse akadeemia liige aastast 1946.

Pagnol saavutas rahvsuvahelise kuulsuse oma näidendite-trilooгiaga "Marius" (1929), "Fanny" (1931) ja "Cesar" (1937), milliseid näideldi ka Estonia teatris suure menuga Felix Moori (hiljem Kaarel Karmi), Mare Leedi ja Paul Pinnaga peaosades. Näitekirjanduses saavutas Marcel Pagnol esmakordselt suurt tähtlepanu pilkekomöödiaga "Topaze" (1928). Oma romaanides, milledest enim tuntud "Pirouettes", käsitleb ta tööliste ja talupoegade elu.

Pagnol oli sündinud Marseille' lähedal Lõuna-Prantsusmaal a. 1895. Ta oli tuntud ka filmirezhissöörina ja -töötjana. (EPL/Mr).

Esimene sinod Kanadas

TORONTO (VES) — Kanada hiljuti loodud praostkond pidas oma esimese sinodi Vana Andrese kirikus Torontos praost Karl Raudsepa juhtimisel.

Sinod ei pooldanud muude küsimuste hulgas peapiiskopi ettepanekut n.n. Leuenburgi Concordia otsusega ühinemiseks, mille kohaselt luterlased, kel oma kogudusi enam ei ole, tohivad ristimisi ja muid kiriklikke talitusi teha anglikani kiriku juures.

Kanada praostkonna sinodil leiti nimelt, et kuna eestlastel on elujõulised koguduse kogu Kanadas, siis ei ole vajadust anglikani vaimulike juurde minna.

Praost Kiviranna New Yorgist oli saatnud kirjaliku ettepaneku, mille järele pensioniealised kirikuõpetajad võiksid koguduste juurde töötama jääda ka pärast uute õpetajate valimist viimaste abilistena. Ka seda esildist ei pooldatud.

Uus Hitler?

BONN (VES) — Lääne-Saksa ajakiri "Stern" toob piltidega kirjutise mehest, kes tahab käia Hitleri jälgedes ja Saksamaad päästma hakata. Kirjutise pealkiri: "Heil Hoffmann". Karl-Heinz Hoffmann on nimelt uue führeri nimi.

ESineb ka kummaline kokkusattuvus: kui Hitler oli kunstmaaler, siis Hoffmann on elukutselt sildimaaler. Hoffmann on organiseerinud endale juba ka 23-mehelise "söjaväe", kes Nürnbergi lähedal ühe üüritud lossi maa-alal teeb rividrilli.

36-aastane Hoffmann on üksuse ülemjuhataja kapteni aukraadis (nimetas end ise kapteniks). Meeskond kannab täit söjaväe vormi ja on varustatud püsside ning relvolvritega.

Hoffmanni seisukoht on, et parlamentarism peab kaduma, kuna see viib riigi hukatusse. Lähemalt ei ole ta veel oma ideoloogiat teatavaks teinud. Tähelepanu äratas ta möödunud aastal demonstratsiooniga Nürnbergi turul, kus ta oli üles ehitanud repliik Berliini müürist.

Kuigi Hoffmanni liikumine on veel väga väike, nõuavad pahempoolsed selle organisatsiooni likvideerimist. Nürnbergi politsei pole midagi ette võtnud, kinnitades, et "liikumine" on täielikult süütu ja ohutu.

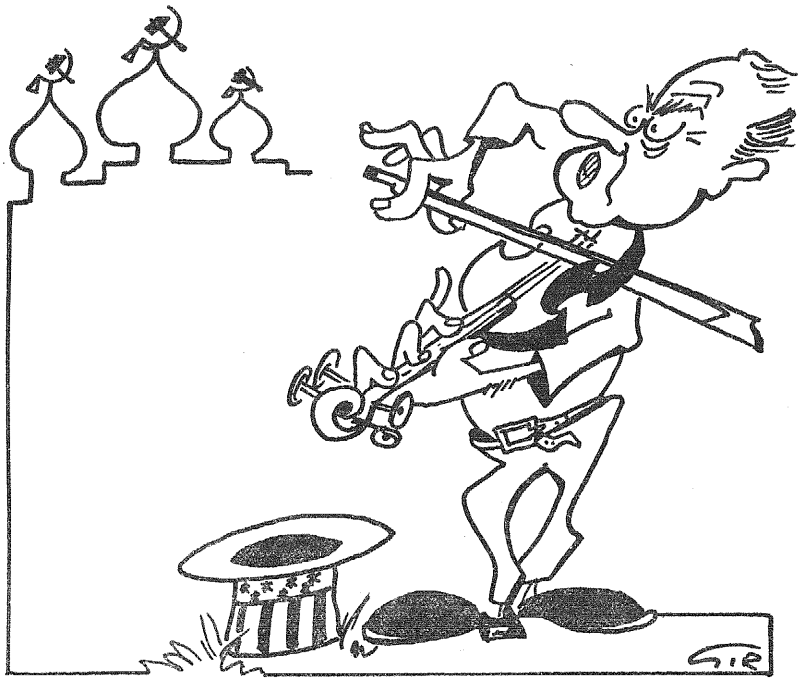
K. Luts Pariisi salongis

Kunstnik Karin Luts võttis k tänavu osa Pariisis toimunu **UFPSGD-salongist,** kunstinäit sest, mis igal aastal toimub Av nue de New Yorkil. Tänavusel näituse teemaks oli "Survivre" mis tähendab löbi või üle elad midagi.

Karin Lutsul oli esitatud kah graafilist tööd — "Meri" ja "Jo nase pagu".

Kunstnik valmistub praegu suu rema separaatringnäituse vastu Sügisel on tal kavatsus avada kun stigraafika tehnikate stuudio.

Ikestatud raudeesriide taga ei usu oma silmi: On see tõesti võimalik?

Maailmakongress arutas lääänt ähvardavat ohtu

Maailma Anti-Kommunistliku Liidu (WACL) seitsmes konverents toimus 8.-11. aprillil Washingtonis. Konverentsi juhataja kindral Thomas A. Lane nimetas seda suurimaks kokkutulekuks USA-s pärast II Maailmasõda maailmakommunismi probleemide käsitlemisel. Eelnevalt WACL konverentsile toimus Washingtonis 6.-8. aprillil Noorte Anti-Kommunistliku Maailmaliidu (WYACL) konverents, millele samuti oli kogunenud ligi 200 osavõtjat. Kokku oli neil konverentsidel esindatud ligi 60 vaba ja ikestatud maad. WACL Rootsi osakonda esindasid neil konverentsidel Arvo Horm ja Toomas Jürisoo. Kesknõukogu esindajateks olid Gerhard Buschmann ja Rudolf Troost. Kohal olid ka leedu esindajad, ainult paari vaatlejaga lätlased. Suurimaks eksiilrahvuste delegatsiooniks oli aga ukrainlaste oma, kes esines ka rea rahvusvaheliste organisatsioonide delegatsioonide koosseisudes.

Konverentside korraldajaks oli American Council for World Freedom (ACWF), mille juhtimises just konverentsi ajal toimus muudatus. ACWF lahkuv president kindral Thomas Lane avas konverentsi, andis selle juhtimise aga järgmistel päevadel üle uuele presidendile Fred Schlaflye, kes koos oma abikaasa Phyllis Schlaflyga on tuntud strateegiliste probleemide eriteadlastena ja suure arvu kommunismi probleeme käsitlevate teoste autoritena, uudistebülletäänide toimetajatena, uurijatena ja ettekannete pidajatena.

Konverentsi poolt anti "Vabadusvõitleja" auhind vene kirjanik Aleksander Solzhenitsõnile, RAhvusliku Hiina presidendile Tshiang-Kai-shekile, kardinal Mindszentyle ja ukraina vabadusvõitlejale Valentyn Morozile. Auhinnad võeti vastu laureaatide esindajate poolt.

Antikommunistliku maailmaliidu aupresident dr. Ku Cehng,kang esitas konverentsile ettepaneku, organiseerida kogu vaba maailma toetust ikestatud rahvaste vabadusppüüdlustele. Eesmärgiks olgu mitte ainult aidata kommunismi poolt ikestatud rahvaste liikmetele vabadusse põgeneda, vaid ka toetada nende rahvaste vabadusppüüdlusi nende kodumaal.

Konverentsi avamine toimus Hilton-Hilton hotelli presidendiallisaalis tervitustega mitmetelt ajgipeadelt, läkitustega antikomminstlikelt organisatsioonidelt kõigilt mandritelt ja president Nixoni esindaja Bruce Herschensohni tervitussõnavõtuga. Tegevusaruanded esitasid senine president prof. Raimundo Guerrero ja WACL peasekretär Kyong-su Yun, kelle peakorter asub Söul'is Koreas.

Konverentsi töö toimus arbukate referaatide ärakuulamises mitmete maade ja erialade ekspertidelt, laudkondadevaidlustes ja komisjonide töös, millest tähtsam oli resolutsioonide komisjon prof. David N. Rowe juhtimisel. Toimus rida pressikonverentse ja vastuvõtte mitmete USA pealinna asutuste ja institutsioonide poolt. Eri maade ülevaated olid koondatud regionaalsetesse &ldkokkuvõtetesse, kusjuures ülevaate Euroopa kohta esitas Belgia delegaat Paul Vankerhoven.

Kõik konverentsi delegaadid said ka ülevaate Rootsi osakonda koondunud org. tegevusest koos materjalidega toimunud aktsioonidest julgeolekukonverentsi raamides Euroopas. Demokraatliku Alliansi poolt koostatud ülevaade sõnas ja pildis noorte aktsioonidest rootsis ja Skandinaavias kujunes väga populaarseks ja otsituks, kuna koos selle ülevaatega välja jagati ka mitmet liiki aktsioonimärke.

ORJALAAGRID

Rida referaate oli koondatud pealkirja alla: Kommunismi hind inimsusele. Siin esinesid ülevaadetega prof. Lev Dobriainsky dr. Han Lih-wu laipeist, dr. Mario Lazlo vabade kuubalaste esindajana ja kaks Nõukogude vangilaagritest vabasse maailma saabunut Avaraham Shifrin ja Anatol Radygin. Mõlematel oli seljatagа aastakümneid orjalaagrite kogemusi. Nad olid USA-sse saabunud Iisraelist, olid juba esinenud kongressi uurimiskomisjoni ees ja järgnevatel kuudel on neile korraldatud ulatuslik köneringreis USA-s.

Avraham Shifrin, kes 14 aastat viibis karistuslaagrites ja põrandaaluse zionist liikumise kullerina ja samizdat väljaannete levitajana on viibinud paljudes N. Liidu osades, rõhutas oma ettekandes veel järgmist: "Suurele osale lääne inimestele näib ka praegu veel olevat teadmatu, et vanglad ja karistuslaagrid ka praegu moodustavad otse lahutamata osa Nõukogude argipäevast ja õukogude linna ja maastikupildist.

Suuremates N. Liidu linnades on tavaliselt 4 laagrit linna ümbruses ja 2-3 linnas. Ma ei tea N. Liidus aga ka ühtegi välksemat linna, mille piirkonnas ei oleks 2-3 laagrit ja vähemalt üks karistuslaager linnas. Peale selle on olemas veel muidugi tavalised vanglad. 1920-1955 vahemikus suri neis laagrites ühe Hrushtshovi aruande kohaselt partei keskkomiteele 15 milj. vangi.

Tegelikult on see arv kaugelt suurem, kuna Gulag administratsioon on pidevalt vältsinud Moskvasse saadetavaid aruandeid. Paljudele on teadmata, et N. Liidus leidub ka praegu suur arv vangilaagreid ainult naistele, siis naistele lastega ja laagreid ainult lastele. Nimelt neile lastele, kelle mõlemad vanemad on vangisatud. Kõigis laagreis, ka lastele, on rakendatud sunnitöö ja normide täitmise kohustus.

Teine sari referaate käsitles teemat: Kas vaba maailm ja kommunstlik maailm lähenevad? Siin esinesid ülevaadetega prof. Stefan Possony, Suzanne Labin, Hoang Van Chi Lõuna-Vietnamist ja prof. James Dornan. Ulevaate ikestatud aladest ja vastupanuliikumistest N. Liidus esitas Yaroslav Stetski Münchenist. See pikk ja üksikasjalik ülevaade sisaldas ka suurel arvul fakte ja olukirjeldusi Balti aladelt.

MOSKVA TAOTLEB DOMINEERIMIST

Konverentsi huvitavamateks ja keskseemateks teemadeks kujunesid aga strateegilis-poliitilised ülevaated, mida esitasid admiral John McCain, saadikutekoja liige Ricahrd Ichord ja prof. James Dornan. Need ülevaated kujunesid ka teravaks kriitikaks Nixon-Kissingeri välispoliitikale. Referendid ütlesid siin kokkuvõtlikult: Samal ajal kui N. Liit on pidanud USA-ga ja läänerikidega läbirääkimisi, on lakkamatult jätkunud Moskva hilgelrelvastumine.

N. Liit on nüüd saanud esimest korda aatomrel vade pea kõikide liikide osas endale nn. "first-strike" positsiooni. On karta, et N. Liit seda strateegilist edu nüüd hakkab üha suuremal määral ära kasutama oma poliitilisте eesmärkide saavutamiseks. Kissingeri tees, et strateegiliste relvade arengut ja välispoliitilisi sobimusi ja kokkuleppeid tuleb lahus hoida, on ilmselt ekslik ja võib lõppeda vabale maailmale katastroofiga.

Möödunud 24 kuu kestel on N. Liit jämedalt rikkunud Nixoni Moskva külastuse ajal sõlmitud Salt kokkulepet. Raketid nagu SS—9, SS—11 ja hoopiski uued SS—17, 18 ja 19 sisaldavad nüüd kokkulepitud 2 — 3 laengu asemel kuni 6. Kokkuleppe kohaselt oli lubatud lähte-rampide ja silode kapatsiteetj suurendada vaid 15 %. Vene uute ümberehitatud silade kanatsiteet on nüüd aga 52 — 56 % suurem. Üheski punktis ei ole N. Liit respekteerinud kokkulepet. Kaitseminister Schlesinger on seda sunnitud olnud ise tunnistama Senati uurimiskomisjoni ees.

N. Liit ei ole senini teinud vähematki järelandmist Salt II läbirääkimistel, samuti mitte konverentsidel Genfis ja Viinis. Nõukogude relvade suunamine Araabia maadesse ja pea kõialle kontinentidele on jätkumas üha tõusvas tempos. Nõukogude poolt algatatud läbirääkimiste periood näib olevat mõeldud Moskva poolt vaid aja võltmiseks, et saavutada relvastuse osas selline strateegiline ülekaal, mis võimaldab Moskval järk-järgult hakata teostama oma poliitilist läppeesmärki: reorganiseerida kogu maailmapoliitika ja seda nii Euroopas, Kaug-Idas ja hiljem ka teistel kontinentidel.

Konverentsi raamides toimus vastuvõtt Washingtoni välisajakirjanike klubis, kus võõrustajateks olis üldtuntud USA publitsistid: John Chamberlain, Robert Hurleigh ja Clark Mollenhoff. Suur vastuvõtt toimus ka USA kongressi poolt Senati vastuvõtusaalis, kus delegaate tervitas pikk rida senati ja saadikutekoja liikmeid, nagu senaator Jesse Helms, Clement Zablocki, Philip M. Crane ja paljud teised.

Konverentsid lõppesid suure manifestatsiooniga Shoreham hotelli balliruumis, millest osa võttis üle 1 000 inimese. Manifestatsioonist võttis osa ka rida eestlasi Baltimorest ja Washingtonist. Järgmine WACL konverents toimub Brasiilias.

E. Päevade komitee Kanadas alaliseks sihtasutuseks

TORONTO (EPL) — TORONTOS TOIMUNUD Ülemaailmsete Eesti Päevade Kanada Komitee üldkogu otsustas oma 6. aprillil toimunud koosolekul kanadapoolse ÜEP-Komitee registreerida ametlikult sihtasutusena. Vastav organisatsioon moodustati juba möödunud aasta lõpul. Komitee korraldab ka Austraalia Eesti Päevadele sõidu jõuludeks 1975 ning ka Baltimores toimuvaid ülemaailmseid Eesti Päevi ettevalmistavast "mõttekoldest" võetakse osa suuremal arvul.

Koosolekul selgus, et Torontos toimunud ÜEP albumeid on laos järel veel 280, kuna ingliskeelsete ajalehtede lõigete kogu on läbi müüdud. 20.000 dollarini ulatuv ÜEP trükiste kulu on tasakaalustatud.

Eelarve 1974/75 tegevusaastaks võeti vastu 1500 dollari suuruses. ÜEP-72 ülejääke võib kasutada üldrahvuslike projektide kälmapanemiseks eeldusel, et see raha jälle tagasi laekub. ÜEP-76 peakomiteele Baltimores on laenu pakutud, kuid USA-eestlased tõenäoliselt seda ei kasuta. Koosolek andis uuele juhatusele volitused teha ÜEP-72 dokumentidest ärakirjad säilitamiseks Kanada Riigiarhiivis Ottawas.

ÜEP Kanada Komitee esimeheks valiti tagasi Robert Kreem. Eelmisest juhatusest jäävad ametisse Tõnu Tõsine ja Tiiu Tralman, kuna uutena tulid sisse Jüri Ramjalg, Tarvo Toomes, Harald Toomsalu ja Laas Leivat, kes esindavad vastavalt lauljate liitu, skautlikke noori, rahvatantsijaid ja Kesknõukogu Kanadas.

Sihtasutuseks muudetud ÜEP Kanada-komitee muutub edaspidi partneriks ükskõik millisele maale, kus eestlased korraldavad ülemaailmseid Eesti Päevi või taolisi pidustusi. Struktuuri järele saadavad organisatsioonid üldkogusse iga üks kaks esindajat. Need moodustavad juhatuse, kus on neli kohta reserveeritud võimlejatele, rahvatantsijatele, skautlikele noortele kui üritusi peamiselt teostavaile organisatsioonidele. Põhikiri on selline, et ÜEP juhtimist ei ole vimalik "üle võtta" poliitiliste v.m. "kuppidega". Juhatuse juurde luuakse toimkonnad, kus toimub tegelik töö ja kus kaasas on kõik organisatsioonid.

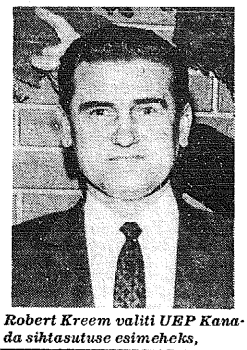
Komitee seisukohaks on, et Ülemaailmsete suurpidustuste ettevalmistamine, teostamine ja lõpetamine on aega nõudev protsess, mis peab toimuma ülemaailmselt kokku lepitud plaani järele. Pidustuste vaheajal on vaja sidet pidada, ühissõite korraldada ning nõupidamistele tulla eestlaste rahvusliku jõu kasvatamiseks ja dünaamilisemaks muutmiseks.

"Mõttekoldeis" arutatakse küsimusi vähemate gruppide kaudu, kusjuures tulemused esitatakse üldistungile. Tõenäoliselt kasutatakse Baltimores toimuval rahvuskongressil sama süsteemi. On ju vähemates gruppides võimalik rohkem praktilisi küsimusi lahendada ja vaatekohti selgitada.

ÜEP Kanada Komiteelt on võimalik ÜEP albumit tellida kuni 1. juulini, pärast seda saadetakse ülejäänud raamatud raamatukogudele. Rootsis tulevad ettapanekud raamatukogude osas esitada ÜEP Rootsi Komitee kaudu.

AH-saated

Ameerika Hääle eestikeelsed saated antakse edasi igal pealelõunal kella 16—17 rootsi aja järele ühe tunni kestvuses. Leinealad on järgmised: 13 m (21740 kilohertsi), 19 m (15270 ja 25235 kilohertsi), 25 m (11960 kilohertsi) ja 31 m (9680 kilohertsi).

Robert Kreem valiti UEP Kanada sihtasutuse esimeheks,

KIRIKLIKE teateid

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Peapiiskoplik kog. peajumalat. 5/5 kl. 14 Jakobis, kog. õp. orelil H. Kliisk, armualud, laululehed.

GÖTEBORG: Gbg-L.-Rootsi kog. emadep. jumalat. Kristiines 12/5 kl. 14, õp. Kool, orelil PG Strömberg, laululehed.

GÖTEBORG: Ev. lut. Gbg kog. emadep. jumalat. 12/5 kl. 14 St. Paulis, õp. Wilund, orelil L. Lindblom, laululehed. Pärast jumalat. emadepäeva koosv. kohvilauas kog. majas Stockholmsg. 14-16 Loterii.

HALMSTAD: Olaus Petris emadep. jumalat. 11/5 kl. 14, õp. Kool, orelil B. Ström, laululehed. Pärast jumalat. kog. ruumes emadep. koosv. kohvilauas.

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai peakirik, 5/5 kl. 11 liturgia, halvat. pp., teenib ülempr. Naei.

SOOME ORTODOKSKIRIK

VIRSBO: 4/5 kl. 17 õhtuteen. M. Karmuse majas ja 5/5 liturgia kl. 11 Bruks kirikus, ülempr. Juhkam.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Eesti Maja, Walling. 34 evang. õhtu 4/5 kl. 18, pastor Kiil New Yorgist, nais- ja segakoor ja Lauri kvartett.

STOCKHOLM: Eesti Neliipühi Kirik, Bråvallag. 11, 5/5 kl. 10 pühapäevakool, kl. 11 Evald Kiili lahkumisjumalat., koor ja kvartett. 7/5 kl. 19 kooriharjutus.

STOCKHOLM: Norrmalmi Bapt.-Kirik, Norrtullsg. 37 jumalat., 5/5 kl. 14, dr. A. Proos.

GÖTEBORG: Blå Bandet, Erik Dahlbergsg. 10, jumalat. 5/5 kl. 11.

GÖTEBORG: Linnea kirik, Linnég. 35 jumalat. 5/5 kl. 11, H. Nyman, Parkg. 11 KFUM palvet. 8/5 kl. 13.

NORRKÖPING: Tabernaakel, Kungsg. 26, jumalat. 5/5 kl. 13, E. Raud jt. Betania, Bråddg. 54 palvet. 4/5 kl. 17.

UPPSALA: Neliipühi Kirik St. Persg. 9 jumalat. 5/5 kl. 15, Evald Kiil New Yorgist, Allan Laur, laluettek.

A. Horm tagasi

Eesti Rahvusnõukogu büroojuhataja Arvo Horm, kes ühtlasi on Antikommunistliku maailmaliidu WACL Rootsi osakonna esimeheks, saabus tagasi selle organisatsiooni maailmakongressilt Washingtonis koos Demokraatliku Alliansi ahlesimehe Toomas Jürisooga. Reis kestis kaks nädalat.

ERN-pressiinformatsioonist selgub, et mõlemad käisid ka New Yorgis, kus nad kohtasid Rahvuskomitee Ühendriikides esimehe Ilmar Pleeriga, Ülemaailmse Kesknõukogu esimehe Alfred Andersoniga, Batuni juhatusega ja kultuuritegelastega.

Baltimores oli kohtamine Ülemaailmsete Eesti Päevade, ESTO-76, juhtkonnaga, kellele A.Horm esitas tema poolt esindatavate organisatsioonide soove ja ettepanekuid. Peatoimkonna esimees K.Popp jt. võimaldasid rootsi külalistel näha tulevaste Eesti Päevade lokaale ja platse.

Washingtonis külastati Amerika Häält ja kohalikke eesti organisatsioone. Toomas Jürisoo andis USA noorteajakirjadelejutuajamisi.

Gehlen. . .

Algus lk 1

saartele või siis rannikule lõunapoool Pärnut. Adenauer oli sõnaselgelt keelanud lennukitelt langevarjurite hüppamise nendele aladele, kuna see võinuks tuua raskemaid konflikte venelastega.

Esimeseks eestlaseks, kes oma kodumaale toimetati, oli Endel Mumm, kes aga KGB poolt tabati ja hukati. Järgnesid Harry Vimm, Jaan Maltis ja Evald Hallik, kel randumine õnnestus häireteta ja kes leidsid ülles vahepeal Rootsis viibinud leitnant Richard Saaliste tema metsavendade grupiga.

Raamatus jutustatakse, et eestisse saadetud meestel oli ainult sideülesanne, s.o. nad pidid andma metsavendadest andmeid ja andma teateid

Bensiin. . .

Algus lk 1

jõudnud kokkuleppele hindade kõrgendamises: üks öör liitrilt iseteenindusel ja kaks ööri kui bensiini müüb teenistuja. Seetõttu ei luba valitsus hinnatõusu bensiinilt.

Mis omakorda tähendab seda, et kui 11-öörine kliiringumaks kaob, tõstetakse hinda 5 ööri liitrilt (6 ööri 87-oktaaniselt bensiinilt). Lõplik hind tähendaks 5-6 öörist hinnaalandust.

Tuleb välja, et pärast 1. maid on Rootsi üks neist Lääne-Euroopa riikidest, kus on eriti madalad bensiinihinnad. Kui siin maksab bensiiniliiter 1.40—1.42, maksab see Itaalias 1.82 ja Belgias, Prantsusmaal, Taanis ja Austrias 1.50—1.60.

Vaid Soomes on bensiin odavam, makstes 1.41 liitrilt, samuti Inglismaal, 1.18 ööri liitrilt.

Leitnant Richard Saaliste

nende vajadustest. Instruktsioonide kohaselt tuli neil vältida hoolega kokkupõrkeid venelastega ja vägivallatarvitamist. Eelloetletuist töötasid viimased kolm meest Eestis umbes kaks aastat, alles siis õnnestus KGB-l neid tabada ja hukata.

Gehleni agentide "tagasihoidlikkusele" vaatamata süüdistas Nõukogude propaganda lääneliitlasi "relvis bandiitide" saatmises N. Liidu aladele. Tegelikult toimus vaid üks tulevahetus rannikul, kui Lembit Ustel ja Aksel Ports juba maandumise hetkel põrkusid vene rannavalvele ja tekkis tulevahetus. Vene patrulli juht leitnant Kosiov sai surma, eestlastel õnnestus rannalt põgeneda ja ühineda metsas vabadusvõitlejatega.

Raamatu järele saatis Gehlen metsavendadele ka praktilist abi kiirpaatidega — käsirelvi ja laskemoone kuni 1956-nda aastani, mil venelased kammisid KGB-väeosadega metsad põhjalikult läbi ja hävitasid metsavendade grupid ja murdsid eestlaste aktiivse vastupanu.

L.-Rootsi. . .

Algus lk 1

Aprilli lõpus oli koos 70 000 krooni. 15. maiks peab olema valmis nimestik uute aktsiate omandajate kohta, kuigi tasumine võib toimuda hiljem.

Nii on see ette nähtud aktsiaseltsi korralduses. Peakoosolekuks 26. maiks peab vastavalt eelmise peakoosoleku otsusele olema põhikapital täidetud.

Nüüd, kus sobiva kinnisvara omandamine on päevakorral, on asjaga kiire. Seetõttu on aktsiaseltsi juhatuse oluliseks ülesandeks kinnisvara ostuga seotud ka tehniliste ja muude küsimuste lahendamine.

OSVALD VIIRSOO

Hokiproff

TORONTO (ME) — Äsja lõppesid Põhja-Ameerika kahe kõrgema elukutseliise hokiliiga NHL ja WHA seeriamängud ning algasid nn. "play-off'id" karikatele. WHA idagrupi ühes meeskonnas, Clevelandi "Crusaders'is" võistleb ainuke eestlasest kõrgema liiga mängija, 19-aastane Toomas Edur Torontost. Eduri värbamine Clevelandi poolt eelmise aasta suvel löi suuri laineid siinsetes hokiringides. Ta sõlmis meeskonnaga kolmeaastase lepingu tasuga 100 tuhat dollarit (450.000 krooni).

Toomas Edur võib oma esimesele hooajale elukutselisena tagasi vaadata täie rahuloluga. Mängides kaitses viskas ta seeria 78-s mängus seitse väravat ning andis 31 väravaga lõppenud söötu. See on kaitsja eriti veel esimese aasta mängija kohta väga hea saavutus. Nagu kuuldub, on meeskonna juhid temaga väga rahul.

"Crusaders" platseerus oma grupi kuue meeskonna hulgas kolmandaks ja pääses seega karika-lõppvõistlustele.

†

Head

Richard Neostus't

mälestab leinas

KARL LAANTEE
perekonnaga

Täname südamest kõiki, kes meie armast ema

Elfriede Lender'it

tema viimsel teekonnal saatsid. Samuti täname kõiki neid, kes meile leinas kaasa tundsid nii kirja teel kui lillede näol.

LAPSED

Südamlik tänu kõigile sõpradele, kolleegidele ja organisatsioonidele, kes minu armsa õe

Valentine Kask'i

viimsest teekonnast rohkearvuliselt ja nii kaunite lilledega osa võtsid ning minu leinale nii soojalt kaasa tundsid lilles ja sõnas.

NIINA LIND
OMAKSED

SÄNKTA HÖGSTPRISER PÅ BENSIN OCH OLJOR

Statens pris- och kartellnämnd (SPK) har på uppdrag av Kungl Maj:t fastställt nedanstående högstpriser (maximipriser) på motorbensin, motorbrännolja och eldningsolja vid försäljning till konsument att gälla fr o m den 1 maj 1974.

Varuslag	Högstpriser gällande fr o m den 1 maj 1974
Bensin och motorbrännolja	**öre/liter*)**
Bensin 93 oktan	136
Bensin 95 oktan	138
Bensin 97 oktan	140
Bensin 99 oktan	142
Motorbrännolja	52
Eldningsolja	**kr/m³**)**
Eldningsolja I	438
Eldningsolja II	428
Eldningsolja III normalsvavlig	359
lågsvavlig	393
Eldningsolja IV normalsvavlig	329
lågsvavlig	368
Eldningsolja V normalsvavlig	314
lågsvavlig	354

*) pris i O-zon
**) pris exklusive ortstillägg
I de fastställda högstpriserna ingår skatter och beredskapslagringsavgift. Clearingavgift utgår inte längre.

Till de angivna högstpriserna får göras vissa tillägg enligt nedan:

Bensin och motorbrännolja

Zontillägg inom vissa områden enligt särskild lista, se nedan (1 till 2 öre/liter).

Betjäningstillägg: Högst 6 öre/liter för bensin och 3 öre/liter för motorbrännolja.

Tillägg för obekväm arbetstid: Högst 2 öre/liter för bensin och 1 öre/liter för motorbrännolja. Får tas ut vardagar före kl 07.00 och efter kl 19.00 samt på sön- och helgdagar. Vardag före sön- och helgdag får tillägget tas ut från kl 13.00.

Eldningsolja

Ortstillägg enligt särskild lista, se nedan. Ortstillägget är lägst 8 kr och högst 51 kr/m³. Det är t ex i Göteborg och Malmö 8 kr, i Stockholm 10 kr, i Umeå 12 kr, i Östersund 30 kr och i Karesuando 50 kr.

Leveranstillägg: Vid leverans av eldningsolja får tillägg göras med högst 50 kr/leverans understigande 800 liter samt med högst 25 kr leverans mellan 800 och 1 200 liter.

Zon- och ortstilläggens storlek överensstämmer med tidigare praxis i branschen och framgår av särskild förteckning som finns tillgänglig hos SPK samt på priskontoren vid länsstyrelse utanför Stockholm.

SPK:s tillämpningsföreskrifter i samband med denna prisreglering publiceras i serien Prisregler. Det i detta sammanhang aktuella numret (1974:5) distribueras snarast utan särskild beställning till försäljare inom branschen. Det kan även erhållas från priskontoren vid länsstyrelse utanför Stockholm samt från statens pris- och kartellnämnd, Box 1611, 111 86 Stockholm.

statens pris- och kartellnämnd SPK

Vaba eestlaskonna informatsioonileht

EESTI PÄEVALEHT

Ilmub kolmapäeviti ja laupäeviti

Televisiooni programm

TV Lördag

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:

9.30 Tapahtumia. Aktuellt magasin för finskspråkiga.
10.00—11.15 Opri. Koko Suomen "Opri", Rakel Laakso, sydäntä lämmittävässä elokuvassa (1954).
Opri. Finländsk långfilm från år 1954 med Rakel Laakso i titelrollen. Textat på svenska.
14.45—ca 16.45 Fotboll: Liverpool — Newcastle. Färg. Direktsändning från engelska cupfinalen på Wembley i London. Lars-Gunnar Björklund.
17.30 Till häst: Rätt sits. Färg.
17.55 Helgmålsringning. Färg. Från Linköpings domkyrka.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Aktuellt i veckan. Färg. Textat.
18.30 Mitt hus och min trädgård. Färg. Sören Engelbrektson pratar praktiskt med villa- och sportstugefolk.
19.00 Romain Kalbris. Färg.
19.30 Whicker i Kalifornien. Färg. Alan Whicker berättar om människor som fått sitt utseende förändrat på plastikkirurgisk väg.
20.00 Arsene Lupin — gentlemannatjuv. Färg. 9. En fjäder i hatten.
I rollerna: George Descrieres, Yvon Bouchard, Fritz Muliar, Christine Böhm, Dany Sigel, Heinz Petters, Michael Janisch.
21.00 Aktuellt och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—23.05 På parkett. Färg. Lasse Holmqvist presenterar en känd profil och dennes önskeartister.

TELEVISION 2

16.35 Onedin-linjen. Färg. 12. Revolution.
17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Löjliga familjerna. Färg. En pappersdocklek med Olof Landström, Gunnel Linde och Stefan Rudels.
17.50 Lilla Anna och Långa Farbrorn. Färg. 19. Var är Långa Farbrorns hatt?
18.00 Lördags — svar på brevfrågor. Färg.
18.30 Pollyanna. Färg. Fjärde delen.
Medverk: Paul Maxwell, Elizabeth Archard, Ray McAnally, Elaine Stritch, Stephen Galloway, Paddy Frost, Robert Coleby.
19.00 På äldre dar. Färg. Information och förströelse för vuxet folk. Värdar: Jan Gabrielsson och My Persson.
19.30 Rapport med väder och sport.
20.00 Lördagsnöjet: "Bengtssons vansinniga värld". Färg. Studio-show med Rolf Bengtsson, Reimers Ekberg och Lena Hansson.
20.50 Madame de Thebes. Mauritz Stillers försvunna film från 1915 har här återskapats av Torsten Jungstedt.
21.09 En blondins kärleksaffär. Tjeckisk långfilm från 1964. Regi: Milos Forman.
22.20—22.25 TV-nytt och väder.

TV Söndag

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:

10.00 Uutisviikko. Nyhetsveckan.
10.25 Lapsille ja alkuisille. Väri. **För barn och vuxna.** Färg. Textat på svenska.
10.40—11.00 Jugend. Väri. Oikkuja ja uudistuksia tyylihistoriassa. **Jugend.** Färg. Alster från jugendtiden i Tammerfors, från domkyrka till textilier, från kakelugnar till kaffekoppar. Textat på svenska.
15.25 Insyn: Mysteriet vid Ammeberg. Färg. Textat.
15.55 Emma — kvinna av i går. Repris. Färg.
16.40 Två plus två är lika med 5. Färg. Tolvårige Kristian flyttar med sin familj till en ny stadsdel. Han byter skola och får nya kamrater.
17.20 Buster Keaton: Fart, flickor och faror. Amerikansk filmkomedi från 1924.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Hemma hos Göran Stenlund. Färg. Med Gunnar Dahmén på besök hemma hos kyrkosångaren Göran Stenlund och hans hustru Ruth.
18.30 Wifredo Lam — ett konstnärsporträtt. Färg. Program av Barbro och Günes Karabuda.
19.00 Kom som du är och träffa Sigge Fürst, Gunvor Norlin, Bengt Bergöö, Palle & Roy, Skogsfiol och Flöjt och Nisse Hanséns ork.
19.30 Rosor rosor — bildpromenad bland månghundraåriga och dagsnya rosor med Lars Orup. Färg.
19.55 Mannen som inte kunde sluta sjunga. Färg. Jugoslavisk tecknad kortfilm.
20.05 Två folkvalda. Färg. 3. Tradition lönar sig inte.
I rollerna: Michael Gambon, Colin Blakely, Richard Hampton, Joanna Van Gyseghem, Peter Pratt, William Gaunt, Brian Spink, Bill Dean.
21.00 Aktuellt och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Sportspegeln.
22.05—22.35 Kartan och verkligheten. Färg. 3. Från verklighet till karta.

TELEVISION 2

8.00—10.00 Vårmorgon i Ottenby. Färg. Bland vadare, sångare och andra flyttfåglar — två timmars direktsändning från fågellivet på Ölands södra udde.
17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Totte. Färg. 5. Totte bygger.
17.40 Lilla Anna och Långa Farbrorn. Färg. 20. Långa Farbrorn planterar överraskningsfrön.
17.45 Sjösättningen. Färg.
18.00 "Göm dig mamma". Färg. Miriam Makeba, hennes dotter Bongi och barnbarnen Lumumba och Sensi berättar och sjunger om Sydafrika i denna film av Stig Holmqvist, Lennart Malmer och Ingela Romare.
18.30 Straffet. Färg. Del 3. "Här får vi bestämt ta i med hårdhandskarna".
Medverk: Sebastian Håkansson, Allan Zoltan, Yvonne Lombard, Jan Bergqvist, Mona Andersson, Sture Hovstadius, Fillie Lyckow, Gösta Borg.
19.00 Knutt. Nästan alla kommer i kontakt med mobbing.
19.30 Rapport med väder och sport.
20.10 Två och en flygel. Berndt Egerbladh och Jan Malmsjö. Färg.
20.45 Dagbok i bild. Några veckodagar med Oscar Pettersson, 32, Visby.
21.00 Vem vill bo i ett bryggeri? Färg. Många gamla industribyggnader i landet borde få ett bättre öde än att rivas.
21.30 Söndagsdeckaren: Lagens egna arm. Färg.
22.40—22.45 TV-nytt och väder.

TV Måndag

Skol-TV:
9.00—9.10 Switch on! 28. Lågstad.
9.20—9.40 Vi studerar fåglar. Färg. 1. Att se på fåglar. Mellanstad.
9.45—9.55 Människan — djuren — naturen. 3. Rädda naturen. Lågstad.
10.10—10.30 Sverige, Norden och världen. 1. På den gamla goda tiden. Högstad.
10.35—10.55 Havet. 1. Kalorier ur havet. Högstad.
11.00—11.25 Joule, Watt och Pascal. Färg. 3. Mått för mat.
Skol-TV:
12.00 Tekniken erövrar världen. Färg. 1. En framtidsvision från Japan — kanske Sverige i morgon. Högstad.
12.20—12.35 Sovjetunionen. 2. Nina Tokuorienova — student i Ulan-Ude. Högstad.
12.45—13.05 Film — TV — verklighet. 2. Flygdrama — TV och på bio. Högstad.
13.10—13.30 I Nordamerika. Färg. 3. Greenville, Mississippi. Mellanstad.
13.35—13.55 Sju gissel. 7. Människan — sin egen bödel. Gymn.
14.00 Efter gymnasieskolan — för elever på ekonomiska studievägar.
14.30—15.00 Efter gymnasieskolan. För elever på teknisk- och naturvetenskapliga studievägar.
16.30 Halvfem: Nalle Topp, Rotis och tegelstenarna. Färg.
16.40—16.50 Dags att sova. Färg. Filmad berättelse om hur olika sömniga djur somnar. Berättare: Beppe Wolgers.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Follyfoot. Färg. 7. Farbror Joe.
18.30 Den föränderliga världsbilden. Färg. Om hur kunskapen och uppfattningen om vår världsbild ändrats genom århundradena. Berättare: Bengt Feldreich. 1. Från något klart och enkelt till något rörigt och invecklat.
18.50 Blod är mer än vatten. Färg. Italiensk tecknad kortfilm om blodshämnd på Sardinien.
19.00 Skolgäst i Ettan. Färg. Staffan Hildebrand.
19.30 Offret. Färg. TV-film av Eino Hanski och Tore Zetterholm. Ett debattinlägg om en människa som blir utsatt för våld. Regi: Hans Abramson.
I rollerna: Nils Nygren, Emy Storm, Rolf Larsson, Iwar Wiklander, Dorls Funcke, Sten Lonnert, Hans Råstam, Gunnel Lindholm, Ann Lundgren, Cecilia Hjalmarsson, Björn Littorin, Alf Nilsson, Iréne Meijer. Göteborg.
20.30 Hela kyrkan sjunger. Färg. Församling och kör i Pingstkyrkan i Umeå. Programledare: Margit Borgström.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—22.00 Bilder från ett skeppsvarv. En sprutmålare, en plåtslagare och en svetsare berättar till stillbilder om sin vardag.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Totte. Färg. 6. Totte går till doktorn.
17.40 ca Kalle Vrånglebäck. Del 6.
18.00 Insändaren. Textat.
18.30 Joule, Watt och Pascal. Färg. 3. Mått för mat.
18.55 Domstol: Fallet Skelhorn — McIver — Appledene. Färg. Första dagen. Alek Gruda har förlorat sin anställning som fotbollstränare. Hans lag avancerade från division tre till två, men året efter gick det sämre och laget föll ner igen. Gruda fick inte sitt kontrakt förnyat, men han anser att tre av lagets spelare avsiktligt spelade dåligt.
19.20 Sydnytt, Västnytt, Mittnytt, Nordnytt, Allehanda.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Svenskar i Hollywood. Färg. Ett besök i "drömfabriken". Bo Sigheden samtalar med Ulla Bourne, scripta och Kjell Råstam, TV-producent.
20.30 Godisarna. Färg.
21.00 Fråga om medicin. Färg.
21.30 Dagar och nätter i skogen. Indisk långfilm från 1969. Regi: Satyajit Ray. Svensk premiär.
22.30 ca TV-nytt, väder.
22.35 ca Dagar och nätter i skogen, forts.

TV Tisdag

Skol-TV:
8.30—8.50 Biologi. Färg. 10. Människans villkor. Gymn.
9.00 Matematik. 3. Negativa tal. Mellanstad.
9.20—9.35 Here we come. Färg. 5. Where is Diana. Mellanstad.
10.00 Switch on! 28. Lågstad.
10.10—10.30 I Latinamerika. Färg. 2. När frosten kom. Mellanstad.
10.35—10.50 Att uppleva naturen. Färg. 1. Mellanstad.
11.00—11.25 Förskoleprogram. Om — att börja skolan.
Skol-TV:
12.20—12.35 Matematik. 5. Vi gör tabeller och diagram 2. Mellanstad.
12.45—13.05 I Australien. 1. Destination Australien. Mellanstad.
13.10—13.25 Psykologi. 1. Skendeperception. Högstad. och gymn.
13.35—13.55 Den hotade livsmiljön. 1. Vår industrimiljö. Högstad.
14.00—14.25 Fara. Färg. 1. Att arbeta med gas. Gymn.
14.30—15.00 Idéhistoria II. Färg. Gymn.
16.30 Halvfem: Min hund och jag. Färg. 4. Brevbäraren.
16.35—16.55 ca Nu kommer jag! Färg. Clownen Goci.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Tratten. Färg. Med musikaliska svängningar.
18.30 Den föränderliga världsbilden. Färg. Berättare: Bengt Feldreich. 2. Kopernikus flyttar världsalltets mitt från jorden till solen.
18.50 Knock out. Färg. Italiensk tecknad kortfilm.
19.00 Skolgäst i Ettan. Färg.
19.30 Musik i vår tid: Fuga för flera röster. Färg. Schönberg, Stravinskij och Milhaud.
20.15 Känn ditt land. Färg. Vandrarhemssemester i Småland och Blekinge.
20.30 Ingen man i tornet. Färg. Fyrarna automatiseras, fyrskeppen är borta medan fler och fler människor — ovana vid sjön — skaffar sig båt. Vem ser dem om de gör haveri?
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—22.25 Cannon. Färg. Deckarserie med William Conrad.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Totte. Färg. 7. Totte bakar.
17.40 ca Kalle Vrånglebäck. Del 7.
18.00—18.40 Rikets affärer. Vad betyder Ivar Gustavsson för Sverige? Om privat företagsamhet i Storebro i Småland.
18.50 Puttes tips. Färg.
18.55 Domstol: Fallet Skelhorn — McIver — Appledene. Färg. Andra dagen.
19.20 Sydnytt, Västnytt, Mittnytt, Nordnytt, Allehanda.
19.30 Rapport med väder.
20.00 En ny bok. Färg. Stormunnens bön. Göran Tunström intervjuas om sin senaste roman.
20.10 Onedinlinjen. Färg. 13. Utmaningen.
21.00 Lära för glatta livet. 5 år och 7 miljoner tog det för utredningen U-68 att utreda hur den högre utbildningen ska se ut i framtiden, men utredningen mötte stark kritik från olika håll, så nu har utbildningsdepartementet tillsatt en ny utredning.
21.40 Nocturne. Färg. Vladimir Ashkenazy spelar planomusik av Chopin. Bl a två nocturner ur opus 15 och b-mollsonaten opus 35.
22.30—22.35 TV-nytt, väder.

TV Onsdag

Skol-TV:
8.30—8.50 Idéhistoria II. Färg. Gymn.
9.00 I Sovjetunionen. 3. Bratsk — världens största vattenkraftverk. Mellanstad.
9.20—9.40 Vi studerar fåglar. Färg. 2. Flyttfåglar. Mellanstad.
9.45—10.05 Se, uppleva, värdera. 2. Se på TV. Lågstad.
10.10—10.25 Teknik i vardagslivet. 4. Mekanik. Lågstad.
10.35 Informera flera. Färg. Gymn.
11.00—11.30 Kartan och verkligheten. Färg. 4. Tänk om jorden var platt.
Skol-TV:
12.00—12.15 Sovjetunionen. 2. Nina Tokuorienova — student i Ulan-Ude. Högstad.
12.20—12.40 Världen och vi. Färg. 1. Mellanstad.
12.45 Fara. Färg. 1. Att arbeta med gas. Gymn.
13.10—13.30 I Nordamerika. Färg. 4.
16.30 Halvfem: Växter. Färg. Kaveldun. Maud Reuterswärd berättar.
16.35 Sagobygget. Färg.
16.40—17.00 ca Nu kommer jag! Färg.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Hajk. Färg. Vi svarar på frågor som du ställt. Bengt Alsterlind.
18.30 Den föränderliga världsbilden. Färg. 3. Tycho Brahe söker stjärnornas exakta positioner.
18.50 Stöten. Färg. Italiensk kortfilm som belyser olika sociala ämnen.
19.00 Skolgäst i Ettan. Färg.
19.30 Ruta för ruta — bild för bild. Färg.
20.10 En grabb med framtiden för sig. Färg.
20.20 Tekniskt magasin. Färg. Erik Bergsten.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—22.55 Svensk premiär: Lantmätarna — fransk film. Regi: Michel Soutter.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Totte. Färg. 8. Totte och kisse.
17.40 ca Kalle Vrånglebäck. Del 8.
18.00—18.40 Näckens ansikte. Färg. Hur många har sett Näcken? Konstnären Erling Johansson har inte bara sett honom, han har också lyckats filma honom i en fors i Lappland.
18.55 Domstol: Fallet Skelhorn — McIver — Appledene. Färg. Tredje dagen.
19.20 Sydnytt, Västnytt, Mittnytt, Nordnytt, Allehanda.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Pjäser om kvinnor: Frihet är det bästa ting. Färg. Pjäs av Herbert Grevenius. (1950).
20.50 Fotboll: Magdeburg—Milan.
Färg. Från Cupvinnarnas Cupfinal i Rotterdam. Bo Hansson.
22.15—22.20 ca TV-nytt, väder.

TV Torsdag

Skol-TV:
8.30—8.50 Sju gissel. 7. Människan — sin egen bödel. Gymn.
9.00 Vårdkunskap. 2. Ett samtal betyder så mycket. Gymn.
9.20—9.40 Matematik. 5. Vi gör tabeller och diagram 2. Mellanstad.
9.45—9.55 Människan — djuren — naturen. 3. Rädda naturen. Lågstad. Textat.
10.10—10.25 Teknik i vardagslivet. 4. Mekanik. Lågstad.
10.35—10.55 Psykologi. 2. Inlärning. Högstad. och gymn.
12.00—12.10 Människan — djuren — naturen. 3. Rädda naturen. Lågstad.
12.20—12.40 I Norrland. 3. Rikedomar i norr. Mellanstad.
12.45—13.05 I Australien. 2. Australien — solens och torkans kontinent. Mellanstad.
13.35—13.55 En naturtyp om våren. Färg. Lövön. Högstad.
14.00 Efter gymnasieskolan. För elever på humanistisk-sociala studievägar.
14.30—14.50 Film — TV — verklighet. 3. Bostadsnöd — två sätt att informera. Högstad.
16.30 Halvfem: Mysti. Färg.
16.35—16.55 ca Sagan om Skutte Långsvans. Färg.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Sigge Extraväktare. Färg.
18.30 Den föränderliga världsbilden. Färg. 4. Kepler söker en lag för hur planeterna rör sig. Berättare: bengt Feldreich.
18.50 Skolgäst i Ettan. Färg.
19.30 Emma — kvinna av igår. Färg.
20.15 Ljuger kameran? Färg. Vi ser en bildagentur i Vietnam. Fotografen kontrollerar negativ och väljer bilder för publicering och arrangerar patetiska bilder på slagfältet.
20.30 Insyn: Äppelkriget i verkligheten. Färg.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—23.05 Inför rätta. Färg.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Totte. Färg. 9. Totte och Malin.
17.40 ca Kalle Vrånglebäck. Del 9.
18.00—18.30 Människor på ön. Färg. Reportageserie från Strömsund av Beppe Wolgers.
18.55 Anslagstavlan. Färg.
19.00 Riksblandning.
19.20 Sydnytt, Västnytt, Mittnytt, Nordnytt, Allehanda.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Kartan och verkligheten. Färg. 4. Tänk om jorden vore platt.
20.30 Fleksnes fataliteter. Färg. Norsk situationskomedi med Rolv Wesenlund. 6. "Ensam".
21.00 Torka, svält, förtryck? Färg.
21.40 Sportnytt.
22.10—22.15 TV-nytt, väder.